

Årsrapport 2008

SpareBank 1 Livsforsikring AS



Innhold

04	Styrets beretning for 2008
12	Resultatregnskap
14	Balanse
16	Noter til regnskapet
45	Kontantstrømoppstilling
46	Revisjonsberetning, kontrollkomitéens innstilling

SpareBank 1 Livsforsikring AS oppnådde et resultat før skatt og andre resultatkomponenter på minus 993 millioner kroner i 2008. Totalresultatet inkludert andre resultatkomponenter ble minus 1.039 millioner kroner. Skattekostnaden framkommer ikke i resultatet for 2008 siden verdien av utsatt skattefordel ikke er innregnet pr. 31.12.2008. Resultat før skatt i 2007 ble pluss 380 millioner kroner.

SpareBank 1 Livsforsikring AS

Årsberetning for 2008

Risikoresultatet er vesentlig bedret i 2008, mens administrasjonsresultatet og renteresultatet er vesentlig svakere enn i 2007. Den underliggende driften ga gode resultater i 2008, og justert for engangseffekter ble selskapets driftsresultat før finansposter innen forsikringsvirksomheten 68 millioner kroner. Tilsvarende beløp i 2007 var 32 millioner kroner.

Selskapets salgsvolumer i personmarkedet for spareprodukter viste i 2008 en nedgang i forhold til forrige år. Det var en nedgang på 74 % innenfor spareforsikringer med investeringsvalg. Børsfallet og den sterke uroen i finansmarkedene i 2008 har redusert interessen for spareprodukter med tilknytning til aksjemarkedene. Innenfor risikoforsikringer i personmarkedet var det i 2008 en oppgang på 1 % av premievolumet i forhold til forrige år. Nysalget i tjenestepensjon innen bedriftsmarkedet ble svakere enn på samme tidspunkt i fjor. Nedgangen i salget ble her 30 %. Det var en økning på 8 % innen innskuddspensjon, mens det var en nedgang på 58 % innen ytelsespensjon.

Utviklingen av nytt fagsystem for forsikringsbestanden har blitt stanset. Kontrakten med leverandøren er hevet på grunn av leverandørens vesentlige mislighold. Systemet er nedskrevet med 415 millioner kroner. Restverdien på 50 millioner kroner er knyttet til gjenbruksverdi på det som er utviklet. Engangseffekten på kostnadene i 2008 av et inn-

gått forlik med Sparebanken Vest i forbindelse med opphøret av distribusjonsavtalen utgjorde 52 millioner kroner.

Selskapet oppnådde en verdijustert kapitalavkastning i kollektivporteføljen under ett på minus 4,9 % i 2008, mens den bokførte kapitalavkastningen ble minus 2,8 %. I selskapsporteføljen ble kapitalavkastningen pluss 0,4 %. Aksjeandelen i selskapsporteføljen er lavere enn i kollektivporteføljen med bakgrunn i ulik investeringsstrategi for de to hovedporteføljene. I 2007 fikk selskapet en samlet verdijustert avkastning på pluss 6,4 %, mens den bokførte avkastningen ble pluss 8,9 %.

Kapitaldekningen var 14,3 % pr. 31.12.2008, sammenlignet med 12,5 % ved utgangen av forrige år. Solvensmargin-kapitalen utgjorde 192 % av solvensmarginkravet, mot 244 % året før. Ved utgangen av 2008 utgjorde kravet 848 millioner kroner mot 735 millioner kroner i 2007. Økningen i kravet skyldes delvis avviklingen av en reassuranseavtale. Bufferkapitalen utgjorde 5,8 % av forsikringsmessige avsetninger ved utgangen av 2008, mot 9,3 % i 2007. Selskapet ble i 2008 tilført 734 millioner kroner i egenkapital gjennom konsernbidrag og utvidelse av aksjekapitalen. Av selskapets tilleggsavsetninger ble 345 millioner kroner benyttet til å dekke renteforpliktelsene ved utgangen av 2008. Gjenværende tilleggsavsetninger er 172 millioner kroner. Kursreguleringsfondet var 0 kroner

ved utgangen av året som følge av at markedsverdien av de finansielle eiendelene var lavere enn kostpris.

UTVIKLINGEN I 2008

SpareBank 1 Livsforsikring tilbyr innskuddstjenestepensjon, ytelsesbasert tjenestepensjon og gruppelivsforsikring til arbeidsgivere og deres ansatte, samt gruppelivsforsikring til forbund og fagforeninger. Innen personmarkedet tilbyr selskapet personforsikring (risikoforsikring), fondskonto (sparing med investeringsvalg), IPS – individuell pensjons-sparing og livrente med garantert avkastning.

Salget av ytelsesbasert tjenestepensjon ble redusert med 58 % i 2008 sammenlignet med 2007. Mye av salget forrige år skyldtes imidlertid omleggingen av pensjonsordningen til fagbevegelsen i forbindelse med endringen av skatte-reglene for kollektive livrenter. Salget av tjenestepensjon har lenge vist en markert dreining fra det garanterte produktet over til innskuddstjenestepensjon. Salget av innskuddstjenestepensjon ble 8 % høyere i 2008 enn i 2007.

SpareBank 1 Livsforsikring har i løpet av 2008 opprettholdt en sterk stilling i markedet for individuelle risikoforsikringer. Salget av slike forsikringer utgjorde en årlig premieinntekt på 145 millioner kroner. Dette er 1 % høyere enn i 2007 til tross for bortfallet av distribusjonsavtalen med Sparebanken Vest høsten 2007. Børsfallet og den sterke uroen i finans-markedene i 2008 har redusert interessen for spareprodukter med tilknytning til aksjemarkedene. Garantiproduktet som ble lansert og solgt i 2. og 3. kvartal 2007 har ikke vært relansert og solgt i 2008. Det var en nedgang i salget av spareforsikringer med investeringsvalg på 74 %.

HOVEDTALL FRA REGNSKAPET

– Forvaltningskapital

Selskapets forvaltningskapital var 21.216 millioner kroner pr. 31.12.2008. Forrige år var forvaltningskapitalen 23.998 millioner kroner. Dette tilsvarer en nedgang på 11,6 %. Hovedårsaken til reduksjonen var fallet i verdier som følge av nedgangen i finansmarkedene.

– Premieinntekter

Brutto premieinntekter eksklusive flytting ble 3.142 millioner kroner i 2008 mot 4.450 millioner kroner i 2007. Dette tilsvarte en nedgang på 29,4 %.

Innenfor tradisjonell forsikring ble premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer og individuelle kapitalforsikringer redusert med henholdsvis 11,4 % og 68,4 % i løpet av 2008, mens ulykkesforsikringer økte med 4,0 %. Den sterke nedgangen innen kapitalforsikringer skyldtes salget av garantiproduktet i 2007 som grunnet markedsutviklingen ikke ble gjentatt i 2008. Innenfor forsikring med investeringsvalg (unit linked) ble premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer og individuelle kapitalforsikringer redusert med henholdsvis 26,0 % og 66,5 % i løpet av året. Premieinntektene fra gruppelivsforsikringer økte med 4,8 %. Innenfor kollektiv ytelsespensjon og innskuddstjenestepensjon gikk premieinntektene opp med henholdsvis 10,1 % og 14,3 % fra 2007 til 2008.

– Fordeling av premieinntekter inklusive flytting var:

Beløp i millioner kroner	2008	2007
Tradisjonell forsikring:		
Individuelle pensjonsforsikringer	225	253
Individuelle kapitalforsikringer	462	1.466
Ulykkesforsikringer	163	157
Gruppelivsforsikringer	572	546
Kollektive pensjonsforsikringer	772	701
Forsikring med investeringsvalg:		
Individuelle pensjonsforsikringer	48	64
Individuelle kapitalforsikringer	226	673
Innskuddstjenestepensjon	674	590
Sum brutto forfalte premieinntekter	3.142	4.450
Overførte premiereserver	399	448
Avgitt gjenforsikringspremie	-238	-71
Premieinntekter for egen regning	3.303	3.905

– Finansielle eiendeler

SpareBank 1 Livsforsikring plasserer forvaltningskapitalen i aksjer, verdipapirfond, rentebærende papirer og eiendommer, og benytter i begrenset grad andre finansielle instrumenter. Selskapets finansielle eiendeler er etter innføringen av ny forsikringslov 01.01.2008 delt inn i fire porteføljer. Selskapets kapital forvaltes i en egen selskapsportefølje, mens kundenes midler innenfor forsikringer med kontraktsfatsatte forpliktelser forvaltes i to kollektivporteføljer som er felles for kundene. Forvaltningen av kundemidlene knyttet til individuelle spareforsikringer solgt før 01.01.2008 gjøres i en egen separat portefølje adskilt fra forvaltningen av midlene knyttet til den øvrige bestanden. Siden årsskiftet er eksponeringen mot aksjemarkedet redusert. En betydelig andel av plasseringene er i fast eiendom og i obligasjoner som skal holdes til forfall. Den fjerde porteføljen er eiendelene knyttet til livsforsikring med investeringsvalg.

Styring av forvaltningskapitalen skjer gjennom en modell der selskapets finansielle eksponering vurderes samlet. I løpet av 2008 ble selskapet tilført 734 millioner kroner i ny egenkapital fra selskapets eier. Dette har bidratt til å opprettholde en god risikobærende evne gjennom fjoråret, til tross for betydelige fall i aksjemarkedene.

Fordelingen av selskapets finansielle eiendeler mellom porteføljer og aktivaklasser pr. 31.12.08:

Prosent fordeling, Finansielle eiendeler	Selskaps portefølje	Kollektiv portefølje - ordinær bestand	Kollektiv portefølje - gammel bestand
Obligasjoner:			
- holdes til forfall.	28,1	26,1	28,5
- utlån og fordringer	5,7	3,8	4,5
- til virkelig verdi	26,9	33,9	27,8
Eiendom	32,1	21,8	24,5
Aksjer og andeler	7,2	12,4	12,4
Andre eiendeler	0,0	2,0	2,3
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Merverdiene i selskapsporteføljen ble ved innføring av ny forsikringslov omklassifisert til egenkapital i henhold til de nye regnskapsbestemmelsene. Kursreguleringsfondet i kollektivporteføljene utgjorde samlet 336 millioner kroner pr. 01.01.2008 etter delingen. Ved årets slutt hadde børsfallet medført at markedsverdien av de finansielle eiendelene som føres til virkelig verdi var lavere enn kostpris, slik at kursreguleringsfondet var 0 kr.

– Inntekter fra finansielle eiendeler

Utviklingen i 2008 representerte noe av det mest dramatiske i moderne finansmarkeders historie noensinne. Aksjeverdiene er betydelig redusert, kredittmarkedene er i kraftig ulage, boligprisene har falt og verden befinner seg i resesjon. De utviklede landene med USA i spissen er foreløpig hardest rammet. Høy sparing i utviklingsland og lav sparing i utviklede land har over tid ført til at det har bygget seg opp betydelige finansielle ubalanser. Uroen ga seg først til kjenne gjennom økte tap på amerikanske sub-prime lån, det vil si boliglån med lav grad av sikkerhet. Mangel på tillit mellom banker førte til svekket kapitaltilgang, og gjorde at mange banker fikk alvorlige problemer i løpet av kort tid. Dette utviklet seg gjennom fjoråret til en global finans- og kredittkrise med store negative realøkonomske konsekvenser. Det er knyttet stor usikkerhet med hensyn til hvor dyp og langvarig denne nedgangen blir. Krisen er blitt møtt med kraftige tiltak fra myndighetenes side, både i form av finanspolitiske støttepakker og kutt i styringsrentene. En nødvendig betingelse for positiv utvikling er imidlertid at for-

holdene i kredittmarkedene normaliseres, følgelig at tiltakene når ut til bedrifter som trenger kapital til å finansiere lønnsomme prosjekter.

Renten på norsk ti-års statsobligasjon falt fra 4,68 % til 3,86 % gjennom 2008. Penge- og kredittmarkedene var i 2008 preget av betydelig usikkerhet. Dette gjorde seg spesielt gjeldende i tiden rundt og etter konkursen i den amerikanske investeringsbanken Lehman Brothers i slutten av tredje kvartal. Usikkerheten i pengemarkedet ble redusert mot slutten av året etter massive koordinerte støttetiltak fra myndigheter verden over. Forholdene i kredittmarkedene er imidlertid fortsatt svært usikre, og det må legges til grunn at svak likviditet, økt konkurshyppighet og store risikopåslag vil prege markedet en god stund fremover.

Aksjemarkedene har vært kjennetegnet av kraftige fall det siste året. Den amerikanske børsindeksen S&P 500 falt med hele 38,5 %. Det amerikanske aksjemarkedet, som har historikk tilbake til 1825, har kun hatt større fall to ganger tidligere, i 1937 (- 38,6 %) og 1931 (- 47,1 %). Fasit for Oslo Børs ble et fall på 54,1 % i løpet av fjoråret. Oslo Børs har tradisjonelt vist en sterk avhengighet til prisen på olje. Ett fat nordsjøolje, som ble notert til nesten 100 dollar fatet ved inngangen til 2008, omsettes nå ett år senere for om lag 45 dollar fatet.

SpareBank 1 Livsforsikring har med utgangspunkt i sin investeringsstrategi valgt å stå igjennom krisen uten vesentlig nedslag i aksjer. Aksjeandelen i kollektivporteføljen utgjorde 12,4 % pr. 31.12.2008. Dette har gitt seg utslag i avkastningen selskapet oppnådde i 2008. Ved å opprettholde en høy aksjeandel vil selskapets kunder kunne oppnå høyere avkastning når markedene snur. I et marked med lavt rentenivå vil god avkastning i verdipapirer relatert til realaktiva være et viktig bidrag i å dekke den garanterte avkastningen knyttet til forsikringsforpliktelsene. Avkastningen i selskapsporteføljen ble pluss 0,4 % i 2008, mens den verdijusterte avkastningen i kollektivporteføljene var henholdsvis minus 4,4 % og minus 5,6 % for den ordinære og den gamle bestanden. Den bokførte avkastningen ble henholdsvis minus 2,6 % og minus 3,2 %.

Avkastningen fra aksjeporteføljen var minus 42,1 % i 2008, mens rentebærende verdipapirer til virkelig verdi ga en avkastning på 6,1 %. Avkastningen fra porteføljene var noe svakere enn sine respektive referanseindekser.

Avkastningen fra eiendomsporteføljen ble 7,0 % i 2008. Av dette kommer 6,7 % fra leieinntekter, mens 0,3 % kommer fra en salgsgjevinst. Netto verdiregulering i eiendomsporteføljen utgjorde minus 0,3 millioner kroner. Porteføljen består i hovedsak av kontoreiendommer konsentrert til sentrale deler av Oslo og kjennetegnes av høy utleiegrad og langsiktige kontrakter.

– *SpareBank 1 Livsforsikring AS har oppnådd følgende kapitalavkastning de siste fem år:*

Nøkkeltall i %	2008	2007	2006	2005	2004
Realisert (bokført)	-2,8	8,9	8,2	6,9	6,9
Verdijustert, eiendeler til virkelig verdi	-4,9	6,4	8,3	9,2	7,4
Verdijustert, inkludert «holdes til forfall»	-3,9	5,7	6,8	8,5	7,5

For årene 2004 til 2007 viser tabellen oppnådd avkastning for selskapets eiendeler totalt. Avkastningen for 2008 gjelder hele kollektivporteføljen under ett.

Selskapets gjennomsnittlige årlige garanterte rente er på 3,26 %. Alle nye kontrakter tilbys med 2,75 % garantert rente for individuelle forsikringer og 2,70 % for kollektiv ytelsespensjon.

– *Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg*

Finansielle eiendeler knyttet til forsikringer med investeringsvalg utgjorde 4.041 millioner kroner pr. 31.12.2008, sammenlignet med 5.060 millioner kroner på samme tidspunkt året før. Midlene fordelte seg med 54,4 % i aksjefond, 23,6 % i obligasjonsfond, 5,4 % i pengemarkedsfond og 16,7 % i bankinnskudd. Andelen i aksjefond ble redusert med 10,5 prosentpoeng i løpet av året.

Selskapet tilbyr ulike investeringsprofiler. Innen bedriftsmarkedet hadde fondsporteføljen «100 % aksjer» en avkastning ved utgangen av 2008 på minus 34,3 %, som er 0,8 prosentpoeng svakere enn porteføljens referanseindeks. Innen privatmarkedet oppnådde tilsvarende fondsportefølje med «100 % aksjer» en avkastning på minus 34,9 %, som er 5,0 prosentpoeng svakere enn sin referanseindeks.

– *Forsikringsmessige avsetninger*

Forsikringsforpliktelsene knyttet til kontraktsfaste forpliktelser utgjorde 14.813 millioner kroner ved utgangen av 2008. Sammenlignbart beløp forrige år var 15.175 millioner

kroner. Dette tilsvarer en nedgang på 2,4 %. Selskapet hadde dessuten 4.080 millioner kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved året slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 5.060 millioner kroner året før. Dette tilsvarer en nedgang på 19,4 %.

Selskapet har tilleggsavsetninger ved utgangen av 2008 på 172 millioner kroner, fordelt med 25 millioner kroner innen kollektiv pensjonsforsikring og 147 millioner kroner innen individuell renteforsikring. Tilleggsavsetningene utgjør henholdsvis 11 % og 77 % av selskapets årlig garanterte renteforpliktelse innen disse forsikringsbransjene.

Erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller er styrket med til sammen 253 millioner kroner.

Nytt grunnlag for levealderjustering, K2005, ble innført pr. 01.01.2008. Økt reservekrav som følge av det nye grunnlaget er fordelt til premiereserven i 2008. Dette var avsatt til sikkerhetsfondet pr. 31.12.2007.

– *Erstatninger*

Brutto utbetalte erstatninger inklusive gjenkjøp ble 2.755 millioner kroner i 2008 mot 3.513 millioner kroner 2007. Dette tilsvarte en nedgang på 21,6 %. Etter endringene i skattereglene i 2007 utgjorde uttakene fra pensjonsavtaler og livrenter 1.581 millioner kroner det året. Fraflytting, det vil si overføring av kundenes reserver til andre selskaper, gikk ned med 12 millioner kroner fra 278 millioner kroner i 2007 til 266 millioner kroner i 2008. Slik flytting registreres regnskapsmessig som erstatninger. Erstatninger for egen regning ble 3.076 millioner kroner i 2008. Dette representerte en nedgang på 965 millioner kroner i forhold til 2007.

– *Driftskostnader*

De forsikringsrelaterte driftskostnadene eksklusiv mottatt gjenforsikringsprovisjon utgjorde 767 millioner kroner i 2008, mot 651 millioner kroner i 2007. Kostnadene til salgs- og porteføljeprovisjon ble 255 millioner kroner, en økning med 30 millioner kroner i forhold til 2007. Engangs-effekten på kostnadene i 2008 av et inngått forlik med Sparebanken Vest i forbindelse med opphøret av distribusjonsavtalen utgjorde 52 millioner kroner.

Økningen i driftskostnader eksklusive provisjoner ble 86 millioner kroner. Kostnadsøkningen kom hovedsaklig fra

økte personalkostnader og IT-kostnader som følge av økt bemanning og aktivitet i selskapet. Bemanningsøkning som følge av økt salgsaktivitet og satsningen på obligatorisk tjenestepensjon skjedde mot slutten av 2007, og denne oppbemanningen fikk derfor først full kostnadseffekt i 2008. Selskapet etablerte også i samarbeid med SpareBank 1 Skadeforsikring AS et eget regionkontor i Bergen etter at distribusjonsavtalen med Sparebanken Vest opphørte. I 2008 har selskapet i samarbeid med SpareBank 1 Skadeforsikring etablert merkevaren og organisasjonen FRISK Forsikring. FRISK Forsikring retter seg mot salg av forsikringsløsninger til organisasjoner med et stort antall medlemmer. FRISK Forsikring har i denne forbindelse inngått avtaler med Norges Fotballforbund og 15 andre forbund tilsluttet Norges Idrettsforbund.

Utviklingen av nytt fagsystem for forsikringsbestanden har blitt stanset. Kontrakten med leverandøren er hevet på grunn av leverandørens vesentlige mislighold. Systemet er nedskrevet med 415 millioner kroner. Restverdien på 50 millioner kroner er knyttet til gjenbruksverdi på det som er utviklet. SpareBank 1 Livsforsikring er i dialog med leverandøren om kompensasjon i forbindelse med hevingen av avtalen, og arbeider også med alternative systemløsninger.

RESULTATANALYSE

Netto risikoresultat utgjorde 210 millioner kroner i 2008, mot 99 millioner kroner året før. Bedringen i risikoresultatet oppsto hovedsakelig innen gruppelivsforsikringer og individuelle renteforsikringer. Risikoresultatene innen individuell kapitalforsikring og ulykkesforsikring svekket seg noe, mens kollektiv pensjonsforsikring var tilnærmet uendret fra året før. I 2007 ble det også foretatt en ekstra avsetning til sikkerhetsfondet på grunn av innføring av nytt dødelighetsgrunnlag i 2008.

Netto administrasjonsresultat var minus 208 millioner kroner, mot minus 66 millioner kroner forrige år. Den negative utviklingen i administrasjonsresultatet sammenlignet med forrige år skyldtes både lavere gebyrinntekter som følge av redusert salg av spareprodukter, økte driftskostnader som følge av bemanningsøkningen og etableringen av FRISK Forsikring, samt engangseffekten av det inngåtte forliket med Sparebanken Vest.

Netto avkastningsresultat i forhold til kundene (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert av-

kastning) ble minus 903 millioner kroner. Av renteunderskuddet ble 345 millioner kroner dekket av kundenes tilleggsavsetninger ved årets slutt. I 2007 ble tilleggsavsetningene styrket med 160 millioner kroner.

Resultatanalyse:

Beløp i millioner kroner	2008	2007
Risikoresultat	210	99
Administrasjonsresultat	-208	-67
Avkastningsresultat	-903	969
Vederlag for rentegaranti	13	-
Ekstra avsetning sikkerhetsfond	-	-250
Resultat	-888	751

Risikoresultat pr. bransje:

Beløp i millioner kroner	2008	2007
Individuelle kapitalforsikringer	78	92
Ulykke	-1	8
Individuelle renteforsikringer	75	-9
Gruppelivsforsikringer	94	46
Kollektive pensjonsforsikringer	-36	-38
Risikoresultat	210	99

Administrasjonsresultat pr. bransje:

Beløp i millioner kroner	2008	2007
Individuelle kapitalforsikringer	-36	-7
Ulykke	12	12
Individuelle pensjonsforsikringer	-5	33
Gruppelivsforsikringer	-35	-4
Kollektive pensjonsforsikringer	-144	-101
Administrasjonsresultat	-208	-67

RISIKOFORHOLD OG SOLIDITET

– Risikoforhold

Selskapet har risiko knyttet til sin forsikringsmessige virksomhet, investeringsrisiko knyttet til sine aktivplasseringer, samt operasjonell risiko.

En stor del av selskapets forsikringsportefølje består av rene risikoforsikringer. Disse forsikringene har positivt risikoresultat. Selskapets forsikringsrisiko vurderes å være under god kontroll.

Styret har vedtatt en investeringspolicy og investeringsstrategi der risikostyringen står sentralt, og hvor både kursrisiko, renterisiko og valutarisiko vurderes. Den tilgjengelige risikokapital skal til enhver tid tåle et kraftig, umiddelbart og samtidig verdifall i aksje- og renteporteføljene, samt et vesentlig fall i eiendomsverdiene. Investeringspolicyen er utformet slik at forvaltningen av kapitalen skal gi best

mulig avkastning over tid for både kunder og eier, hensyntatt en akseptabel risiko i forhold til forsikringsforpliktelsene. Plasseringer i eiendom og i obligasjoner som holdes til forfall skal bidra til en sikker og jevn avkastning som er minst på linje med garantert rente. Investeringspolicyen ivaretar også lovpålagte krav til ansvarlig kapital og kapitalforvaltning.

Den løpende operative forvaltningen av finanskapitalen skjer dels gjennom egen investeringsavdeling og dels gjennom et mandat til Alfred Berg Kapitalforvaltning AS. Dette mandatet gjelder forvaltning av aksje- og renteporteføljene. Avtalen er reforhandlet og fornyet til bedre vilkår i 2008.

Operasjonelle risikoforhold følges opp gjennom prosedyrene for intern kontroll av virksomheten. Selskapet har i løpet av 2008 tilpasset organisasjonen og økt ressursbruken for å styrke internkontrollen ytterligere.

– Kapitalforhold og soliditet

Selskapets kapitaldekning var på 14,3 % ved utgangen av 2008, mot 12,5 % ved utgangen av 2007. Kjernekapitalen utgjorde 11,0 % ved utgangen av 2008, mot 9,6 % ved utgangen av 2007.

Selskapet ble i 2008 tilført 734 millioner kroner i egenkapital, hvorav 434 millioner kroner gjennom tilførsel av konsernbidrag og 300 millioner kroner ved utvidelse av aksjekapitalen.

Av selskapets tilleggsavsetninger ble 345 millioner kroner benyttet til å dekke renteforpliktelsene ved utgangen av 2008. Gjenværende tilleggsavsetninger er 172 millioner kroner. Kursreguleringsfondet var 0 kroner ved utgangen av året som følge av at markedsverdien av de finansielle eiendelene var lavere enn kostpris. Samlet utgjorde bufferkapitalen 844 millioner kroner, tilsvarende 5,8 % av de forsikringsmessige avsetningene pr. 31.12.2008. Til sammenligning utgjorde bufferkapitalen året før 1.365 millioner kroner, tilsvarende 9,3 % av de forsikringsmessige avsetningene. Bufferkapitalen defineres som summen av kjernekapital utover minstekravet på 4 %, tilleggsavsetninger innenfor ett års rentegaranti og kursreguleringsfondet i kollektivporteføljen.

Solvensmarginkapitalprosenten var ved utgangen av 2008 på 192 %, mot 244 % året før. Minstekravet til solvens-

marginkapital er 100 %. Ved utgangen av 2008 utgjorde solvensmarginkravet 848 millioner kroner mot 735 millioner kroner i 2007. Økningen i kravet skyldes delvis avviklingen av en reassuranseavtale.

Styret anser at selskapets forretningsmessige eksponering er tilpasset dets risikoevne. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

ORGANISATORISKE FORHOLD

SpareBank 1 Livsforsikring er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS med forretningsadresse i Oslo. Selskapet er ikke børsnotert. Administrerende direktør i morselskapet er styreleder i SpareBank 1 Livsforsikring. Morselskapets hovedoppgave er å utøve eierskap gjennom å gi datterselskapet klare føringer til strategisk retning, lønnsomhetskrav, risiko knyttet til virksomheten og ønsket fremtidig vekst. Rammer for mulig kapitaltilførsel eller selskapets mulighet til å holde overskudd tilbake, er også viktige føringer som skal gis fra eier. Styringen av virksomheten skjer med utgangspunkt i norsk lovgivning, selskapets vedtekter og interne etiske retningslinjer, samt de strategier og mål styret har trukket opp. Opplysninger om godtgjørelse til administrerende direktør, styret, kontrollkomiteen og revisor fremgår av note til regnskapet.

Selskapet tilbyr individuelle kapital- og pensjonsforsikringer, gruppelivsforsikringer og kollektive pensjonsforsikringer, både i form av tradisjonelle forsikringer og forsikringer med investeringsvalg. Selskapets produkter distribueres hovedsakelig gjennom kontornettet til SpareBank 1 Gruppens eierbanker.

SpareBank 1 Livsforsikring har 283 fast ansatte ved utgangen av 2008, tilsvarende 273,8 årsverk. Tilsvarende tall for 2007 var henholdsvis 254 og 246,3. Økningen i antall fast ansatte er delvis kommet ved at engasjerte ekstrahjelpere har fått fast ansettelse i selskapet.

– HR-strategi

Konsernets HR-strategi bygger opp under selskapets visjon, verdier, hensikt og fremgangsfaktorer. Det overordnede målet for HR-strategien er å tilrettelegge for at konsernet (det vil si SpareBank 1 Gruppen med sine datterselskaper) skal:

- Tiltrekke de rette medarbeiderne gjennom fokus på verdiene «Nær og dyktig»

- Beholde de beste medarbeiderne gjennom ansvarliggjøring, kommunikasjon og belønning av gode prestasjoner
- Utvikle medarbeidere gjennom involvering, klare mål og oppfølging

HR-strategien følger ansettelseszyklusen til en medarbeider og inneholder rammer og retningslinjer for hvordan selskapet som arbeidsgiver skal forvalte og utvikle sin viktigste ressurs – sine medarbeidere.

Sentrale områder i gruppens HR-strategi er: kompetanseutvikling, karrieremuligheter, lønn og belønning, livsfasepolitikk, friskvern (HMS), likestilling og traineeordning.

Traineeordningen, som ble innført i 2006, er videreført i 2007 og 2008. Det første traineekullet på åtte traineer avsluttet i 2008 sin traineepriode og har nå gått inn i sentrale stillinger i konsernet. Konsernet har nå syv traineer, og vil i 2009 rekruttere et nytt traineekull. Hensikten med traineeprogrammet er å rekruttere fremtidige ledere og fagspesialister som i løpet av en toårsperiode vil opparbeide seg breddekompetanse innen konsernets ulike forretningsområder.

Konsernets livsfaseutvalg skal følge opp at likestillingsloven blir etterlevd i virksomheten. Utvalget har i tillegg fokus på hvordan konsernet kan være en attraktiv arbeidsgiver for medarbeidere i ulike livsfaser. Livsfaseutvalget er et underutvalg av samarbeidsutvalget i konsernet. I 2008 er det i forbindelse med livsfasepolitikken besluttet å endre policy i forhold til å øke den reelle pensjonsalderen i konsernet. Dette ut fra et økonomisk perspektiv ved at vi reduserer behovet for rekruttering, og et kompetanseperspektiv ved at vi nyttegjør oss verdifull kompetanse lengre.

Lønnspolitikk er et annet sentralt område i HR-strategien. Selskapet gjennomfører regelmessige analyser for å sikre at det har konkurransedyktige betingelser uten å være lønnsledende. Incentivordningen med overskuddsdeling på konsernnivå, og bonus på selskapsnivå ble videreført i 2008, men ga ikke grunnlag for utbetalinger. Faktisk resultat i forhold til budsjett og måloppfyllelse i forhold til definerte kriterier, er grunnlag for utbetaling.

– Arbeidsmiljø og sykefravær

Arbeidsmiljøet i selskapet vurderes til å være godt. Det gjennomføres årlige klimaundersøkelser i selskapet med

videre oppfølging gjennom systematiske aktiviteter i organisasjonen for å rette på de svakheter som fremkommer i undersøkelsene.

For å sikre at det er kort vei mellom eventuelle utfordringer i arbeidsmiljøet og myndighet til å løse disse har konsernet selskapsvise arbeidsmiljøutvalg. Vernetjenesten i konsernets selskaper arbeider aktivt. Det er også oppnevnt et sentralt AKAN-utvalg som har fokus på rusmiddelproblematikk. Det er i samarbeid med politiet gjennomført opplæring av ledere og medarbeidere med tanke på forebyggende aktiviteter på dette viktige området. Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært meget konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatene i 2008.

Konsernet har videreført avtalen om Inkluderende Arbeidsliv og har som målsetting å redusere sykefraværet med 20 % i løpet av avtaleperioden som er ut 2009. Det er i samarbeid med de selskapsvise arbeidsmiljøutvalgene gjennomført opplæring for henholdsvis ledere og verneombud i ulike temaer innen HMS.

Sykefraværet i SpareBank 1 Livsforsikring utgjorde 2.725 dagsverk i 2008, tilsvarende 4,2 %. Dette er en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra året før. Det er ikke rapportert om noen arbeidsulykker eller yrkesskader i løpet av året.

Virksomheten i selskapet er ikke av en slik art at den forurenser det ytre miljø.

Styret takker samtlige medarbeidere i selskapet og ansatte i bankene for god innsats i 2008.

– Kompetanse

Konsernet har en overordnet kompetansestrategi. Fagopplæring og øvrige kompetansehevende tiltak initieres og drives hovedsakelig i det enkelte datterselskap etter behov. Det er etablert programmer for lederutvikling som administreres felles for selskapene i konsernet. Kompetansestrategien må sees i sammenheng med den overordnede personalpolitikken som blant annet innebærer å tiltrekke de rette medarbeidere gjennom fokus på selskapets verdier «Nær og dyktig». Strategien skal også medvirke til å beholde de beste medarbeiderne gjennom ansvarliggjøring, kommunikasjon og belønning av gode prestasjoner. Involvering, klare mål og oppfølging vektlegges som kritiske suksessfaktorer overfor medarbeiderne.

– Likestilling

Av totalt antall ansatte i selskapet ved årsskiftet er 55 % kvinner og 45 % menn. Selskapet har gjennom ulike tiltak søkt å stimulere til økt kvinneandel blant lederne i selskapet, og kvinneandelen er nå på 44 %. I selskapets øverste ledergruppe på 7 medlemmer er det 2 kvinner.

I forbindelse med videreutvikling av konsernets lønns- og belønningssystem er det gjennomført en objektiv vurdering av konsernets ulike roller/stillinger. Dette er gjort for å sikre likelønn i forhold til arbeid av lik verdi. Korrigeres det for stillingskategori og ansiennitet er konklusjonen at konsernet har en likestilt lønnspolitikk i forhold til kjønn.

Konsernet har som medlem av Finansnæringens Hovedorganisasjon deltatt i FUTURA-programmet. Dette er et utviklingsprogram som har som målsetting å øke kvinneandelen i rekrutteringsgrunnlaget for ledende stillinger.

Styret i selskapet har i alt 6 medlemmer. Av disse er 3 kvinner.

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

SpareBank 1 Livsforsikring oppnådde et resultat før skatt og andre resultatkomponenter på minus 993,2 millioner kroner i 2008. Totalresultatet inkludert andre resultatkomponenter ble minus 1.038,9 millioner kroner. Skattekostnaden framkommer ikke i resultatet for 2008 siden verdien av utsatt skattefordel ikke er innregnet pr. 31.12.2008.

Totalresultatet på minus 1.038,9 millioner kroner foreslås ført ved at pluss 0,3 millioner kroner overføres til fond for vurderingsforskjeller og minus 1.039,2 millioner kroner føres mot annen opptjent egenkapital. Annen innskutt egenkapital som består av mottatt konsernbidrag på 434,1 millioner kroner foreslås overført til annen opptjent egenkapital.

Av andre resultatkomponenter på totalt minus 45,7 millioner kroner er 0,3 millioner kroner overført til fond for vurderingsforskjeller, mens minus 46,0 millioner kroner er ført mot annen opptjent egenkapital.

UTSIKTENE FOR ÅR 2009

Det er en strategisk hovedsatsing for SpareBank 1 Livsforsikring å oppnå markedsandeler som tilsvare de markedsandeler SpareBank 1-bankene og andre distributører har i sine lokale markeder. Dette gjelder både innen privat- og bedriftsmarkedet.

De økte markedsandelene skal oppnås ved å satse på enkle og lønnsomme produkter og samtidig dra full nytte av det omfattende distribusjonsnett til SpareBank 1-bankene og andre distributører.

Endringene i skattereglene i 2007 hadde stor betydning for salget av enkelte av selskapets spareprodukter. Disse vil fortsatt kunne medføre uttak av kundenes sparemidler. Selskapet tilbyr nå derfor andre produkter til disse kundene, blant annet i form av individuell pensjonssparing med skattefradrag. Økt fokus på pensjon tilsier imidlertid langsiktig vekst i markedet for sparing. Livselskapets produktbredde kombinert med bankenes distribusjonsnett og markedsposisjon, gir et godt utgangspunkt for økt salg.

Finansmarkedene har så langt i 2009 fortsatt vært preget av børsfall og sterk uro. Selskapet er gjennom sammenstillingen av de finansielle eiendeler posisjonert for å gi kunder og eiere god avkastning ved en oppgang i finansmarkedene.

Gjennom den kapitaltilførselen som har funnet sted i 2008, og den kapitalforvaltningsstrategien som er fulgt, er selskapet godt posisjonert for god avkastning i årene som kommer.


Selskapet arbeider løpende med vurdering av konsekvensene av og tilpasning til det kommende Solvency II-regelverket.

Eieren, SpareBank 1 Gruppen AS, har i 2008 tilført egenkapital med til sammen 734 millioner kroner. SpareBank 1 Gruppen viser med dette at de har vilje og evne til å tilføre egenkapital i et slikt omfang at selskapet settes i stand til å gjennomføre hensiktsmessige investeringsstrategier.

Oslo, 11. mars 2009


Styret i SpareBank 1 Livsforsikring AS



Eldar Mathisen
(styreleder)



Astrid E. Søgaard


Aksef Mjøs


Ken Grønli Karlsen


Anne M. Kvam


Gerd Kristiansen


Ole-Wilhelm Meyer
(Adm.dir.)

RESULTAT FOR SPAREBANK 1 LIVSFORSIKRING AS

Beløp i 1000 kroner.		Noter	2008
1.1	Forfalte premier, brutto	2	3 142 279
1.2	Avgitte gjenforsikringspremier		-238 593
1.3	Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper	5	398 929
1	SUM PREMIEINNEKTER FOR EGEN REGNING		3 302 615
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	14	201 524
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		455 663
2.3	Netto driftsinntekt fra eiendom		33 921
2.4	Verdiendringer på investeringer		-495 415
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		-974 840
2	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	3	-779 147
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		44 367
3.4	Verdiendringer på investeringer		-1 138 720
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		-163 463
3	SUM NETTO INNEKTER FRA INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	3	-1 257 816
4	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE INNEKTER		50 354
5.1.1	Utbetalte erstatninger, brutto		-2 754 940
5.1.2	-Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		79 025
5.1	Utbetalte erstatninger		-2 675 915
5.2.1	Endring i erstatningsavsetninger, brutto		-252 536
5.2.2	-Endring av gjenforsikringsandel av erstatningsavsetninger		118 437
5.2	Endring i erstatningsavsetninger		-134 099
5.3	Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreserve til andre forsikringsselskaper	5	-265 811
5	SUM ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	4	-3 075 825
6.1.1	Til/fra premiereserve, brutto		215 705
6.1.2	-Endring i gjenforsikringsandel av premiereserven		10 682
6.1	Endring i premiereserve		226 387
6.2	Endring i tilleggsavsetninger		376 684
6.3	Endring i kursreguleringsfond		336 076
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		-7 710
6.5	Endring i tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		8 864
6.6	Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsselskaper	5	17 449
6	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSE		957 750
7.1	Endring i premiereserven		1 038 905
7	RESULTATFØRTE ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSE - SÆRSKILT INVESTERINGSFORPLIKTELSE		1 038 905

Beløp i 1000 kroner.		Noter	2008
9.1	Forvaltningskostnader		-15 576
9.2	Salgskostnader	8	-324 717
9.4	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring)	6	-427 296
9.5	- Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler		34 022
9	SUM FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER		-733 567
10	ANDRE FORSIKRINGSRELATERTE KOSTNADER		-42 557
11	RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	9	-539 288
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	14	25 902
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		57 585
12.3	Netto driftsinntekt fra eiendom		4 360
12.4	Verdiendringer på investeringer		-126 317
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		53 742
12.6	Renteutgifter		-48 336
12	SUM NETTO INNTEKTER FRA INVESTERINGER I SELSKAPSPORTEFØLJEN	3	-33 064
13	ANDRE INNTEKTER		2 268
14.1	Forvaltningskostnader		-6 356
14.2	Andre kostnader		-416 741
14	FORVALTNINGSKOSTNADER OG ANDRE KOSTNADER KNYTTET TIL SELSKAPSPORTEFØLJEN		-423 097
15	RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		-453 893
16	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		-993 181
17	SKATTEKOSTNADER	10	-
18	RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER		-993 181
19.1	Endringer i verdireguleringsreserve - eiendom, anlegg og utstyr		2 534
19.3	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte		-48 065
19.5	Gevinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-234
19.10	Skatt på andre resultatkomponenter		-
19	ANDRE RESULTATKOMPONENTER		-45 765
22	TOTALRESULTAT		-1 038 946

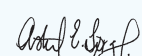
BALANSE FOR SPAREBANK 1 LIVSFORSIKRING AS

Beløp i 1000 kroner.		Noter	2008
EIENDELER			
1.2	Andre immaterielle eiendeler		78 291
1	SUM IMMATERIELLE EIENDELER	11	78 291
2.1.1	Investeringseiendommer	12	38 073
2.1.2	Eierbenyttet eiendom	13	21 572
2.1	Bygninger og andre faste eiendommer		59 645
2.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	14	371 457
2.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		371 457
2.3.1	Investeringer som holdes til forfall	15,17	376 960
2.3.2	Utlån og fordringer	15,18	76 545
2.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		453 505
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15,16,19	95 787
2.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	15,16	361 508
2.4.3	Utlån og fordringer	15,16	1 960
2.4.4	Finansielle derivater	15,16	469
2.4.5	Andre finansielle eiendeler	15,16	12 954
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		472 678
2	SUM INVESTERINGER		1 357 285
3	GJENFORSIKRINGSANDEL AV FORSIKRINGSFORPLIKTELSE		211 241
4.1	Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		183 681
4.3	Andre fordringer	22	210 665
4	SUM FORDRINGER		394 346
5.2	Kasse, bank		320 161
5.4	Andre eiendeler betegnet etter sin art		1 351
5	SUM ANDRE EIENDELER		321 512
6.3	Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		3 363
6	SUM FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER		3 363
	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		2 366 038
7.1.1	Investeringseiendommer	12	296 220
7.1.2	Eierbenyttet eiendom	13	167 839
7.1	Bygninger og andre faste eiendommer		464 059
7.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	14	2 890 025
7.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		2 890 025
7.3.1	Investeringer som holdes til forfall	15,17	3 969 480
7.3.2	Utlån og fordringer	15,18	593 220
7.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		4 562 700
7.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15,16	1 820 504
7.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	15,16	4 608 546
7.4.4	Finansielle derivater	15,16	6 054
7.4.5	Andre finansielle eiendeler	15,16	457 289
7.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		6 892 393
7	SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		14 809 177
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	15,16	2 199 639
8.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	15,16	1 168 350
8.4.5	Andre finansielle eiendeler	15,16	673 060
8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		4 041 049
8	SUM INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		4 041 049
	SUM EIENDELER		21 216 264

Beløp i 1000 kroner.		Noter	2008
EGENKAPITAL OG GJELD			
9.1	Selskapskapital		348 400
9.2	Overkursfond		481 500
9	SUM INNSKUTT EGENKAPITAL	24	829 900
10.1.1	Fond for vurderingsforskjeller		289
10.1.3	Risikoutjevningfond		41 441
10.1	Sum Fond		41 730
10.2	Annen opptjent egenkapital		263 235
10	SUM OPPTJENT EGENKAPITAL	24	304 965
11.1	Evigvarende ansvarlig lånekapital		115 000
11.3	Annen ansvarlig lånekapital		210 000
11.4	Fondsobligasjoner		200 000
11	SUM ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	27	525 000
12.1	Premiereserve		13 012 292
12.2	Tilleggsavsetninger		172 277
12.4	Erstatningsavsetning		1 351 574
12.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		228 714
12.6	Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		47 723
12	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - KONTRAKTSFASTSATTE FORPLIKTELSER	28, 30	14 812 580
13.1	Premiereserve		3 960 762
13.4	Erstatningsavsetning		37 826
13.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		81 165
13	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE	29	4 079 753
14.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	6	98 372
14	SUM AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSER		98 372
15	PREMIEDEPOT FRA GJENFORSIKRINGSELKAPER		116 640
16.1	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		126 402
16.2	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		42 156
16.4	Finansielle derivater	15, 16	164 075
16.5	Andre forpliktelser	31	40 530
16	SUM FORPLIKTELSER		373 163
17.1	Mottatte, ikke opptjente leieinntekter		1
17.2	Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		75 890
17	SUM PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE, IKKE OPPTJENTE INNTEKTER		75 891
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			21 216 264

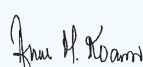
Oslo, 11. mars 2009
Styret i SpareBank 1 Livsforsikring AS


Eldar Mathisen
(styreleder)



Astrid E. Sørgeard


Aksel Mjøs


Ken Grønli Karlsen


Anne M. Kvam


Gerd Kristiansen


Ole-Wilhelm Meyer
(Adm.dir.)

ENDRING I EGENKAPITALEN SPAREBANK 1 LIVSFORSIKRING AS

NOK 1 000	Innskutt egenkapital	Overkursfond	Annen innskutt egenkapital	Fond for vurderingsforskjeller	Risikoutgjvningsfond	Annen opptjent egenkapital	Re-assuransesavsetning	Adm.-avsetning	Total egenkapital
Egenkapital 31.12.2007	288 400	241 500	-	-	-	1 274 734	-	-	1 804 634
OMARBEIDET PR. 01.01.2008:									
Fra sikkerhetsfond	-	-	-	-	42 570	-	-	-	42 570
Overført selv bærende ordninger	-	-	-	-	(1 129)	-	-	-	(1 129)
Selskapsporteføljens andel av kursreg.fond	-	-	-	-	-	65 180	-	-	65 180
Tilbakeført utsatt skattefordel	-	-	-	-	-	(485 787)	-	-	(485 787)
Fra sikkerhetsavsetninger	-	-	-	-	-	-	3 422	-	3 422
Fra sikkerhetsavsetninger	-	-	-	-	-	-	-	9 640	9 640
Korr. feil aksjeindeksert obligasjon	-	-	-	-	-	1 138	-	-	1 138
Omarbeidet egenkapital 01.01.2008	288 400	241 500	-	-	41 441	855 265	3 422	9 640	1 439 668
POSTER FØRT DIREKTE MOT EK:									
Endring i reassuransesavsetning	-	-	-	-	-	384	(384)	-	-
Endring i administrasjonsavsetning	-	-	-	-	-	1 056	-	(1 056)	-
Totalresultat for perioden	-	-	-	289	-	(1 039 235)	-	-	(1 038 946)
Sum inntekter og kostnader for perioden	-	-	-	289	-	(1 037 795)	(384)	(1 056)	(1 038 946)
EGENKAPITALTRANSAKSJONER MED EIER:									
Aksjeemisjon	60 000	240 000	-	-	-	-	-	-	300 000
Mottatt konsernbidrag	-	-	434 142	-	-	-	-	-	434 142
Konsernbidrag ovf til annen opptjent egenkapital	-	-	(434 142)	-	-	434 142	-	-	-
Egenkapital pr. 31.12.2008	348 400	481 500	-	289	41 441	251 612	3 038	8 584	1 134 864

Selskapet har overført investeringer i obligasjoner fra «Holdes til forfall» til «Utlån og fordringer» fordi det ikke er et aktivt marked for disse verdipapirene.

Derivatdelen er dekomponert og klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Disse investeringene har tidligere feilaktig vært klassifisert som «Holdes til forfall».

Endringen medførte en økning av egenkapitalen med 1 138 tusen kroner pr. 01.01.2008.

Noter til regnskapet

REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Selskapet er underlagt «Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv (forsikringsloven)» av 10.06.2005. Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven av 17.07.1998, «Forskrift om årsregnskap mm. for forsikringsselskaper», fastsatt av Finansdepartementet 16.12.1998 med siste endringer 30.01.2009, samt god regnskapsskikk. I henhold til årsregnskapsforskriften er selskapsregnskapet utarbeidet i samsvar med forskrifter om internasjonale regnskapsstandarder med mindre annet følger av forskriften. I dette inngår at bestemmelser i internasjonale regnskapsstandarder kan fravikes i samsvar med bestemmelser i forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder av 21.01.2008.

De fleste bestemmelsene i forsikringsloven trådte i kraft den 01.01.2008. Det er ikke gitt sammenligningstall for resultatregnskapet, balansen, oppstilling av endringer i egenkapital, noter og kontantstrømoppstillingen for årsregnskapet 2008 i henhold til overgangsregelen i årsregnskapsforskriften. Vesentlige endringer i forbindelse med den nye lovgivningen er at prising skal skje i forkant og at det er nye krav til oppsplitting av prisen på de ulike elementer i tariffen. Rentegaranti skal prises særskilt. Den nye loven resulterer i flere overskuddsregimer enn tidligere. Kollektiv pensjon og nye individuelle produkter følger ny overskuddsmodell, mens fripoliser følger modifisert overskuddsmodell. Individuelle sparekontrakter inngått før 2008 kan følge gammel

overskuddsdeling. Ettårige risikoprodukter er fremdeles uten rett til overskudd, men kundene får/belastes avkastningen i produkter med investeringsvalg.

Regnskapet er utarbeidet etter historisk kost prinsippet, med unntak av investeringseiendommer, bygninger og finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi.

INNDELING AV FORVALTNINGSKAPITALEN

Selskapets forvaltningskapital er delt inn i selskapsporteføljen, kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen.

– Kollektivporteføljen:

Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelsler. I henhold til forsikringsloven er erstatningsavsetninger i tilknytning til forsikringer hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje forvaltet i kollektivporteføljen. Risikoutjevningfondet er forvaltet i kollektivporteføljen i henhold til forsikringsloven til tross for at det i henhold til årsregnskapsforskriften er klassifisert som egenkapital.

Selskapet har etablert to kollektivporteføljer. Finansielle eiendeler knyttet til bestanden av individuelle forsikringer solgt før 01.01.2008, det vil si før den nye loven trådte i kraft, forvaltes i en egen separat

portefølje. Den andre porteføljen inneholder eiendeler knyttet til øvrige forsikringer som forvaltes i kollektivporteføljen.

– *Investeringsvalgporteføljen:*

Investeringsvalgporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

– *Selskapsporteføljen:*

Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. I henhold til oppstillingsplanen i årsregnskapsforskriften er også gjenforsikringsandel av forsikringsforpliktelser og fordringer i forbindelse med direkte forsikringer innplassert i selskapsporteføljen til tross for at de inngår i midler til dekning av forsikringsforpliktelser.

VERDIPAPIRER OG DERIVATER

Selskapet klassifiserer verdipapirer i følgende kategorier:

Til virkelig verdi over resultatet, eiendeler tilgjengelig for salg, utlån og fordringer og investeringer holdt til forfall. Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Finansielle eiendeler blir klassifisert ved anskaffelsen.

Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på transaksjonstidspunktet, som er det tidspunkt selskapet forplikter seg til å kjøpe eller selge eiendelen. Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi, med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Eiendeler klassifisert som utlån og fordringer og investeringer holdt til forfall regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Virkelig verdi av børsnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børsnotert) bruker konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

– *Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet:*

En finansiell eiendel klassifiseres i denne kategorien dersom den primært er anskaffet med henblikk på å gi fortjeneste fra kortsiktige pris-svingninger, eller dersom selskapet velger å klassifisere den i denne kategorien når det er gitt åpninger for det i regelverket. Derivater klassifiseres også til virkelig verdi over resultatet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som «finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet», inkludert utbytte, medtas i resultatregnskapet under «Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen eller selskapsporteføljen» i den perioden de oppstår.

– *Verdipapirer tilgjengelig for salg*

Verdipapirer tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler selskapet velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Verdipapirer som er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi. Verdiendringer føres direkte mot egenkapitalen.

– *Utlån og fordringer*

Verdipapirer klassifisert som utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som selskapet har klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentemetode.

Selskapet har overført investeringer i «collateralized debt obligations» (CDO) og aksjeindekserte obligasjoner fra «holdes til forfall» til «utlån

og fordringer» fordi det ikke er et aktivt marked for disse verdipapirene. Derivatdelen er dekomponert og klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Disse investeringene har ved en feil tidligere vært klassifisert som holdes til forfall. Endringen medførte en økning av egenkapitalen med 1.1 millioner kroner pr 01.01.2008.

Virkelig verdi er satt lik amortisert kost for hovedstolen til CDO'er som inngår i utlån og fordringer fordi avvik i forhold til virkelig verdi på CDO'ene er presentert som finansielt derivat.

– *Investeringer som holdes til forfall*

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler notert i et aktivt marked, med faste eller forutsigbare betalinger og faste forfall som selskapet har en positiv intensjon om å holde til forfall. Disse obligasjonene måles til amortisert kost etter effektiv rentemetode.

Tap ved verdifall på obligasjoner som holdes til forfall reverseres over resultatregnskapet dersom en senere økning av gjenvinnbart beløp objektivt kan relateres til en hendelse inntråd etter at tapet ved verdifall ble innregnet i resultatregnskapet.

Gjenvinnbart beløp for investeringer i obligasjoner som holdes til forfall beregnes til nåverdien av forventede fremtidige kontantstrømmer, diskontert med sist fastsatte effektiv rentesats (dvs. den effektive rentesats som ble beregnet ved første gangs registrering av disse finansielle eiendelene).

– *Derivater*

Derivatene består av valuta- og renteinstrumenter samt instrumenter forbundet med strukturerte produkter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet på dato hvor kjøp av derivatet er inngått. Avvik i forhold til virkelig verdi på CDO'ene er presentert som finansielt derivat.

VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter kurser på balansedagen.

Deler av eiendeler i utenlandsk valuta er sikret med valutaterminforretninger. Ved realisasjon av valutaterminforretningene resultatføres gevinst og tap.

BYGNINGER OG FAST EIENDOM

SpareBank 1 Livsforsikring AS har eiendomsplasseringer som for-deler seg på direkteide eiendommer og investeringer gjennom datterselskaper og tilknyttede selskaper. Aksjer og andeler i datterselskaper og tilknyttede selskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Avsatt konsernbidrag og utbytte i datterselskapene er dermed inntektsført i selskapets resultat.

Direkteide eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Beregningen av virkelig verdi oppdateres ved hver regnskapsavslutning og tar utgangspunkt i diskonterte kontantstrømmer. Avkastningskravet tar hensyn til rentenivået, den generelle risikoen i eiendomsmarkedet og risiko som er spesifikk for den enkelte eiendom. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til investeringseiendommer vises i note. Selskapets interne verdsettelsesmodell testes regelmessig mot eksterne takster.

Eierbenyttet eiendom regnskapsføres etter en verdireguleringsmodell, i samsvar med IAS 16, hvor verditillegg ut over anskaffelseskost føres mot egenkapital. Eiendommen verdireguleres årlig ved bruk av selskapets interne verdsettelsesmodell som testes mot innhentete eksterne takster. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Det beregnes årlig avskrivning på eierbenyttet eiendom.

Levetid på ulike klasser av eiendom, anlegg og utstyr er:

Bygninger	50 år
Maskiner	3-10 år

IMMATERIELLE EIENDELER

Standard IKT-programvarer som oppfyller kriteriene for balanseføring føres til anskaffelseskost (inkludert utgifter til å få programmene operative), og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

Utgifter direkte forbundet med utvikling av identifiserbar og unik programvare som eies av selskapet og hvor det er sannsynlig at økonomiske fordeler er høyere enn utgiftene, inklusive neste års forventede utgifter, balanseføres som immateriell eiendel. Direkte utgifter omfatter personalkostnader for personell engasjert i utviklingen og en andel av direkte tilhørende faste kostnader.

Avskrivninger beregnes og resultatføres lineært over estimert utnyttbar levetid for IKT-programmene. Immaterielle eiendeler blir avskrevet fra tidspunktet programvaren er tilgjengelig for bruk.

Utgifter til vedlikehold av IKT-programvare kostnadsføres etter hvert som de påløper.

FORDRINGER PÅ FORETAK I SAMME KONSERN

Fordringer på foretak i samme konsern er ført opp til pålydende. SpareBank 1 Livsforsikring AS har ingen fordringer på eller gjeld til SpareBank 1 Gruppen AS eller øvrige datterselskaper utover det som følger av løpende forretningsmessige transaksjoner.

SKATT

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser, når det er sannsynlig at det vil foreligge fremtidig skattbar inntekt, og at midlertidige forskjeller kan trekkes fra i denne inntekten.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater fra selskapets egen virksomhet som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Ved vurdering av sannsynlighet vil historisk inntjening og forventede fremtidige marginer bli lagt til grunn.

Det er ikke beregnet utsatt skatt knyttet til verdiendring av eiendommer eid i egne selskaper. Realisasjon av eiendommene vil i praksis være salg av aksjer eller andeler. Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer eller andeler vil ikke være skattepliktig som følge av fritaksmetoden, og det er selskapets oppfatning at regnskapet gir best informasjonsverdi når usatt skatt ikke oppføres på slike verdiendringer.

PENSJONSORDNINGER

Selskapet har to pensjonsordninger, en kollektiv ytelsesbasert pensjonsavtale som sikrer medlemmene i ordningen en pensjon på 70 % av sluttlønnen frem til 77 år med etterfølgende avtrapping, og en kollektiv innskuddspensjonsordning.

Alle nyansatte i selskapet blir medlemmer i den kollektive innskuddspensjonsordningen i SpareBank 1 Livsforsikring AS. Den kollektive ytelsesbaserte ordningen ble lukket fra 01.05.2005. Medarbeidere ansatt før 01.05.2005 fikk anledning til å gå over til innskuddspensjonsordningen per 01.01.2006. Månedlig innbetalt premie til innskuddspensjonsordningen kostnadsføres, og det betales arbeidsgiveravgift av innbetalt premie. Når innskuddene er betalt, gjenstår ingen ytterligere betalingsforpliktelser.

I tillegg kommer forpliktelser som følger av Avtalefestet Førtdis Pensjon (AFP) og enkelte særskilte avtaler om førtdispensjoner og tilleggs-pensjoner. Opptjening i AFP ordningen skjer fra den ansatte fyller 50 år.

I IAS 19 er det anledning til å føre årlige aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik) direkte mot egenkapitalen. Selskapet følger dette prinsippet.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med norsk 10 års statsobligasjon korrigert med en løpetid som er tilnærmet den samme som løpetiden for den relaterte pensjonsforpliktelsen.

Kostnad ved tidligere perioders pensjonsopptjening (planendringer) innregnes i resultatet for den del som anses opptjent, mens ikke opptjent andel periodiseres over gjenværende opptjeningsstid.

Periodens pensjonskostnad består av periodens opptjente rettigheter og rentekostnader på tidligere opptjente rettigheter fratrukket forventet avkastning på pensjonsmidlene og periodisert arbeidsgiveravgift. Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi fratrukket forventede transaksjonskostnader.

Forventet avkastning på pensjonsmidlene tar utgangspunkt i historisk avkastning på ulike aktivaklasser korrigert for det faktiske rentenivået. Diskonteringsrenten fastsettes med utgangspunkt i markedsrenten på statsobligasjoner og en løpetid tilsvarende forventet løpetid for forpliktelsene.

Det påløper arbeidsgiveravgift på innbetalinger til pensjonsordningen, og det påhviler en forpliktelse til å betale arbeidsgiveravgift på udekket forpliktelse. Forskuddsbetalte premier vil også representere en periodisert arbeidsgiveravgift. Andre former for overfinansiering vil vises uten arbeidsgiveravgift. Selskapets kollektive pensjonsordning er plassert i SpareBank 1 Livsforsikring AS.

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telle med et beløp på inntil 50 % av kjernekapitalen ved beregning av kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med et beløp på inntil 100 % av kjernekapitalen. Ansvarlig lånekapital er oppført til nominelle verdier.

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, og hvor SpareBank 1 Livsforsikring AS ikke har plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Kredittilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom SpareBank 1 Livsforsikrings kjernekapitaldekning faller under 5 prosent eller samlet kapitaldekning faller under 6 prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp for det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp. Fondsobligasjoner er ansvarlig lånekapital og er oppført til nominelle verdier.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Selskapets produkter er alle klassifisert som forsikringskontrakter.

Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover enkelte mindre forhold. Det tiltales anvendelse av regnskapsprinsipper som den enkelte regnskapspliktige har anvendt i tidligere årsregnskap under forutsetning av at de norske reglene om forsikringsmessige avsetningene er tilstrekkelige. For å dokumentere dette må selskapet gjennomføre en tilstrekkelighetstest. SpareBank 1 Livsforsikring AS gjennomfører årlig en slik test. Dette tilsier at tidligere anvendte prinsipper knyttet til forsikringsmessige avsetninger for livsforsikring kan anvendes.

De forsikringsmessige forpliktelsene innenfor livsforsikring omfatter premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og andre tekniske avsetninger.

Grunnlagsrenten vurderes til enhver tid etter renten på langsiktige statsobligasjoner, og i tråd med forskriften om premier og forsikringsfond

i livsforsikring. Grunnlagsrenten er p.t. 2,75 % for nye livsforsikringskontrakter tegnet fra og med 01.01.2006. For opptjente rettigheter i kollektiv pensjon er grunnlagsrenten 3 % for årene 2004-2005. For nye individuelle livsforsikringskontrakter i perioden 1994-2005 er grunnlagsrenten 3 %. For øvrig er grunnlagsrenten 4 %.

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i FNH, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.

Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut i fra prinsippet om at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut i fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er foretatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

– Premiereserve:

Premiereserven er selskapets avsetning til å møte fremtidige forsikringsmessige forpliktelser. Reserven er beregnet som kontantverdien (neddiskontert med rente lik den garanterte rente) av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige premier. En forsikrings premiereserve svarer til 100 prosent av forsikringens garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før avbrudds-/flyttegebyr.

Administrasjonsreserve på 4 % av nettoreserven for kollektiv pensjon er inkludert.

Nytt dødelighetsgrunnlag (beregningsgrunnlag), K2005, for kollektiv pensjonsforsikring og fripoliser er innført pr. 01.01.2008. Økt reservekrav som følge av tariffendringen er fordelt til premiereserven i 2008. Dette var avsatt til sikkerhetsfondet pr. 31.12.2007.

– Tilleggsavsetninger:

For å sikre soliditeten i livsforsikringselskapene kan det foretas tilleggsavsetninger inntil 12 prosent av premiereserven knyttet til den enkelte forsikringskontrakt. Tilleggsavsetningene er betinget kundetildelt overskudd som kan benyttes til å dekke den årlige rentegarantien, dersom avkastningen fra de finansielle eiendelene ikke er tilstrekkelig. Det kan ikke trekkes mer enn ett års rentegaranti det enkelte år.

– Kursreguleringsfond:

Avsetningen tilsvarende netto urealiserte merverdier på finansielle eiendeler, med unntak av investering i eiendom, vurdert til virkelig verdi og som inngår i kollektivporteføljen. Netto urealiserte merverdier fastsettes ved en samlet vurdering av porteføljen. Kursreguleringsfondet kan ikke være negativt.

– Erstatningsavsetning:

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som er meldt, men ikke ferdig oppgjort, og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (RBNS og IBNR).

– Premiefond:

Premiefondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med tradisjonell pensjonsforsikring. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

– Innskuddsfond:

Innskuddsfondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med pensjonsforsikring hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

– Pensjonistenes overskuddsfond:

Fondet består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

PREMIEINNTEKTER

Premieinntekter for egen regning omfatter forfalte bruttopremier fratrukket premie for avgitt gjenforsikring og overførte premiereserver fra andre selskaper. Inntektsføringen er uavhengig av om premien er betalt eller ikke. Ved nyttegning inntektsføres premien når forsikringen blir utstedt. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserven.

ERSTATNINGER

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, overførte forsikringsmidler til andre selskap og endring i erstatningsavsetninger. Avsetning for erstatninger som ikke er ferdigbehandlet eller utbetalt ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen.

FLYTTING AV LIVSFORSIKRINGSKONTRAKTER

Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond fra annet selskap føres over resultatregnskapet under posten «Premieinntekter for egen regning; Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper» og «Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser; Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringselskaper». Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond til annet selskap føres under «Erstatninger for egen regning; Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringselskaper». Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i forsikringsfondet tilsvarende. Beløpet blir stående som kortsiktig gjeld/tilgodehavende til oppgjør finner sted. Forsinkelsesrenter ved fraflytting føres under «Andre forsikringsrelaterte kostnader».

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen, representantskapet og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

NOTE 1 – FINANSIELL RISIKOSTYRING

GENERELT

Den løpende operative forvaltningen av finanskapitalen skjer dels gjennom egen investeringsavdeling og dels gjennom et mandat til Alfred Berg Kapitalforvaltning AS. Dette mandatet gjelder forvaltning av aksje- og renteporteføljene. Avtalen er reforhandlet og fornyet til bedre vilkår i 2008.

Den finansielle risikoen i SpareBank 1 Livsforsikring AS er i stor grad knyttet til hvordan selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Dette stiller krav til selskapets investeringsstrategi og risikostyring. Investeringsstrategien inneholder rammer for hvordan selskapet skal plassere og forvalte sine eiendeler, herunder tilgjengelige markeder, aktivklasser og finansielle instrumenter. Investeringsstrategien inneholder også retningslinjer og rammer for kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko og bruk av derivater i sikringsstrategier.

Formålet med risikostyringen i selskapet er å sikre soliditet og oppfyllelse av lovmessige kapitalkrav, samtidig som selskapet skal ha en forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom en risikoprofil kjennetegnet ved:

- En sterk risikokultur med høy bevissthet om risikostyring.
- Å tilstrebe en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt forretningsstrategi.
- Å ha tilstrekkelig kjernekapital ut fra valgt risikoprofil.

STRATEGI KNYTTET TIL BRUKEN AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

SpareBank 1 Livsforsikring AS benytter finansielle instrumenter aktivt for å ta posisjoner og for å redusere risiko. Bruken av finansielle instrumenter er begrenset til instrumenter hvis risiko og markedsrisiko lar seg måle og overvåke innenfor selskapets systemer for risikostyring og lønnsomhetsmåling.

RISIKOSTYRING

Styret i SpareBank 1 Livsforsikring AS har vedtatt en strategi for risikostyring i selskapet. Denne strategien revideres årlig av styret. Det er utarbeidet rammer og bestemte handlingsregler som selskapet skal følge når risikoeksponeringen i selskapet passerer gitte nivåer. Det foretas i tillegg strategiske beslutninger knyttet til aktivaallokeringen i selskapet.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for at selskapets verdier reduseres som følge av uventede og ugunstige bevegelser i markedet. SpareBank 1 Livs-

forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet fortløpende ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og tester for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider med å videreutvikle modeller for måling og overvåking av risiko og har i 2008 gjort beregninger i henhold til en konsekvensstudie (Quantitative Impact Studies, QIS4) for virkninger av nytt soliditetsregelverk i forsikring (Solvens II).

Selskapet tilbyr spareprodukter som har rentegaranti, dvs. en minsteavkastning som kundene er garantert hvert år. Selskapets gjennomsnittlig årlige garanterte rente er 3,26 %. Over tid vil gjennomsnittlig garantert rente reduseres siden nye avtaler som inngås maksimalt kan ha en årlig rentegaranti på 2,75 %.

Etter innføring av ny forsikringsvirksomhetslov i 2008 er selskapsmidler og kundemidler splittet. Investeringsstrategien og dermed markedsrisikoen for de ulike porteføljene i SpareBank 1 Livsforsikring AS er tilpasset den risikotoleransen selskapet har for ulike produkter, kontrakter og ansvarlig kapital. Aktiv risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for å ikke oppnå rentegarantien.

Selskapets finansielle risiko er i stor grad knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Et lavt rentenivå vil øke risikoen for at selskapet ikke oppnår rentegarantien. Dersom avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil selskapet måtte benytte deler av bufferkapitalen som er bygget opp av tidligere års overskudd. I ett kalenderår kan tilleggsavsetninger kun benyttes for å dekke ett års rentegaranti. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er definert som risiko for å ikke klare å refinansiere forpliktelsene og eventuelt finansiere økning i finansieringsbehovet uten at det oppstår vesentlige ekstrakostnader.

Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. SpareBank 1 Livsforsikring har til enhver tid en kontantbeholdning (bankinnskudd) for å møte kjente kontantstrømmer. I tillegg har selskapet likvider i reserver for uventede utbetalinger. Sentralt i styringen av likviditetsrisiko er at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. En egen likviditetsstrategi er vedtatt av styret. Ved utgangen av 2008 hadde selskapet 277,4 millioner kroner i likvide midler, fordelt med 173,4 millioner kroner i bankinnskudd og 104,0 millioner kroner i likvide pengemarkedsfond, som kan dekke tilsvarende utbetalinger på kort tid.

NOK 1 000	Inntil 6 mnd	6–12	1–3 år	3–5 år	Mer enn 5 år	Uten forfall	Sum
Aksjer og andeler til virkelig verdi	-	-	-	-	-	4 113 274	4 113 274
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi	34 428	37 560	396 849	-	-	5 669 567	6 138 404
Utlån og fordringer til virkelig verdi	-	-	-	-	-	1 960	1 960
Derivater til virkelig verdi	-	-	-	-	-	6 523	6 523
Andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	-	-	-	-	-	1 143 303	1 143 303
Aksjer tilgjengelig for salg	-	-	-	-	-	2 656	2 656
Utlån og fordringer som måles til amortisert kost	41 250	-	251 082	111 661	265 773	-	669 766
Obligasjoner som holdes til forfall	328 720	25 260	379 857	354 954	3 257 649	-	4 346 440
Sum	404 398	62 820	1 027 788	466 615	3 523 422	10 937 283	16 422 326

VALUTARISIKO

Valutarisiko er definert som økonomiske tap som følge av endringer i valutakurser. SpareBank 1 Livsforsikring AS hadde pr. 31.12.2008 finansielle plasseringer for 1 524 millioner kroner denominert i utenlandske valutaer. Selskapet hadde ved utgangen av 2008 ingen gjeld i utenlandsk valuta. Som en del av selskapets risikostyring, søkes hoveddelen av valutakursrisikoen i underliggende porteføljer nøytralisert ved valutaterminforretninger.

Eiendeler i utenlandsk valuta er i sin helhet knyttet til investeringsvirksomheten. Disse eiendelene er direkte eller indirekte eksponert mot fall i utenlandsk valuta mot norske kroner. Selskapet søker å nøytralisere det vesentlige av denne eksponeringen. Selskapet benytter valutaterminkontrakter for å sikre underliggende portefølje i annen valuta enn norske kroner. Valutakursbevegelser som medfører gevinst eller tap på sikringskontrakter vil motsvares av tap eller gevinst i underliggende portefølje.

Eiendeler i utenlandsk valuta

Valuta tall i 1 000	EUR	JPY	USD
Derivater	-	-	345
Aksjer og andeler	10 052	1 472 060	95 188
Andre finansielle eiendeler	-	-	48 076
Investeringsvalgportefølje	12 649	1 063 161	14 082
Netto i valuta	22 701	2 535 221	157 691
Valutakurs	9,865	0,0776	6,9989
Netto i NOK	223 949	196 657	1 103 660

Pr. 31.12.2008 hadde selskapet inngått følgende valutaterminkontrakter :

NOK 1 000		Beløp solgt valuta	Beløp kjøpt NOK	Kurs
EUR Forward Salg	20090115	3 900	38 029	9,75
EUR Forward Salg	20090220	-24 450	-248 166	10,15
JPY Forward Salg	20090115	324 000	25 136	0,08
JPY Forward Salg	20090220	-1 720 500	-133 476	0,08
Kostpris Forwards		-	686 712	1
USD Forward Salg	20090220	-54 651	-384 315	7,03
EUR Forward Salg	20090115	3 100	30 229	9,75
EUR Forward Salg	20090220	-16 900	-164 794	9,75
JPY Forward Salg	20090115	260 000	20 171	0,08
JPY Forward Salg	20090220	-1 156 000	-89 682	0,08
Kostpris Forwards		-	441 439	1
USD Forward Salg	20090220	-35 168	-247 304	7,03
Sum forpliktelser valutaterminkontrakter			-26 022	

KREDITTRISIKO

Kreditrisiko er risiko for tap som skyldes at konsernets motparter ikke oppfylder sine forpliktelser overfor SpareBank 1 Livsforsikring. Kreditrisiko er relatert til pengemarkedsplasseringer (obligasjoner og sertifikater), eiendom og reassurans. Styret har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. I tillegg er det fastlagt minimumsnivå for kredittratingen innenfor de ulike utstedergruppene. Detaljerte regler vedrørende tillatt risikonivå på plasseringene er gitt i eget mandat til Alfred Berg Kapitalforvaltning AS som forvalter porteføljen.

Tabellen nedenfor viser prosentvis fordeling av obligasjonsporteføljen pr. 31.12.2008 fordelt på ratingklasse.

Rating	Bokført verdi i millioner kroner	Prosentvis fordeling
AAA	1 976	20,60 %
AA	1 440	15,00 %
A	1 576	16,40 %
BBB	825	8,60 %
CCC	42	0,40 %
Engasjementer med pant i finansinstitusjoner	2 774	28,90 %
Ikke ratet	960	10,00 %
Sum	9 593	100,00 %

KAPITALDEKNING

SpareBank 1 Livsforsikring AS har en kapitaldekning på 14,27% pr. 31.12.2008. Minstekravet til kapitaldekning er 8%.

SOLVENS MARGINKAPITAL

Solvensmarginkapitalen var ved utgangen av 2008 på 192,4%. Minstekravet til solvensmarginkapital er 100%.

INTERN STRESSTEST

Risikoeksponeringen i SpareBank 1 Livsforsikring AS måles ved bufferkapitalutnyttelse. Bufferkapitalutnyttelse er samlet tapspotensial i et definert krisescenario dividert med bufferkapital.

Bufferkapitalen er definert som laveste verdi av bufferkapital i henhold til enten kapitaldeknings- eller solvensregelverket.

Stresstesten som benyttes til intern risikostyring er vedtatt av styret.

Stresstesten beregnes på jevnlig basis, eventuelt daglig etter behov. Daglig beregning av bufferkapitalutnyttelsen er særlig aktuelt i perioder med store markedsbevegelser, og/eller når bufferkapitalutnyttelsen er nær grenseverdiene for handlingsreglene. Utvikling i kursreservene følges på daglig basis.

Samlet tapspotensial beregnes i henhold til følgende stresstest:

- Fall i aksjemarkedene (30% i Norden, 20% internasjonalt)
- Stigende rentenivå (2% i Norge og 2% internasjonalt)
- Fall i hedgefondverdi (5%)
- Fall i eiendomsverdi (5% gjennom året, periodisert ukentlig)
- NOK-appresiering (5%, hensyntatt valutaskring)

Renterisiko knyttet til forsikringsforpliktelsene er ikke relevant i forhold til gjeldende regelverk.

Hovedstresstest definert av Kredittilsynet

I tillegg til intern stresstest beregnes Hovedstresstest definert av Kredittilsynet på jevnlig basis. Styret informeres om resultatene. Hovedstresstest er utviklet for å følge effekten av et nytt soliditetsregelverk i forsikring, Solvens II, som tidligst kommer i 2012. Hovedstresstest er en standardisert måte som alle norske livselskaper rapporterer bufferkapitalutnyttelse på. Kredittilsynet har presisert at det ikke skal utledes konkrete kapitaldeknings- eller plasseringsbegrensninger fra stresstesten.

Gjeldende kapital- og solvensmarginkrav er i all hovedsak basert på bokførte verdier. Siden forsikringsforpliktelsene ikke vurderes til virkelig verdi i regnskapet, innebærer dette blant annet at gjeldende soliditetsregelverk ikke tar hensyn til renterisikoen knyttet til selskapets forsikringsforpliktelser. Ved innføring av det nye solvensregelverket, vil dette mest sannsynlig bli endret.

Hovedstresstest er tilpasset metodikken og forutsetningene som benyttes i konsekvensberegningene av Solvens II. Både eiendeler og forpliktelser baseres på markedsverdi. Bufferkapitalen er definert under forutsetning av at selskapet avvikes. Stresstesten reflekterer 99,5% Value at Risk over en tidshorisont på ett år.

Hovedstresstest inkluderer tapspotensial for markedsrisiko, forsikringsrisiko liv, forsikringsrisiko skade og motpartsrisiko.

Markedsrisiko inkluderer tapspotensial knyttet til renterisiko, aksjerisiko, eiendomsrisiko, valutarisiko og spreadrisiko. Rentescenariot omfatter både renterisiko knyttet til forsikringsforpliktelsene og renterisiko knyttet til finansielle instrumenter. Spreadrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner og engasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader.

Forsikringsrisiko liv inkluderer tapspotensial knyttet til dødelighetsrisiko, opplevelsesrisiko og uførhetsrisiko. Dødelighets- og opplevelsesrisiko er definert som risiko for tap gitt endringer i dødelighetsintensitetene. Uførhetsrisiko er definert som risiko for tap gitt endringer i uføreintensitetene.

Forsikringsrisiko skade inkluderer tapspotensial knyttet til reserve- og premierisiko.

Motpartsrisiko er definert som tapspotensial for manglende oppgjør for reassuranseavtaler og derivatavtaler. Kredittrisiko omfatter både spread- og motpartsrisiko.

Sensitivitetsanalyse

Sensitivitetsanalysen viser et samlet tapspotensial på 821 mill kr ved de gitte scenarioene i henhold til den interne stresstesten pr. 31.12.2008. Tapspotensialet for de enkelte elementene i markedsrisiko er gitt i tabellen nedenfor. Tapspotensialet er gitt i millioner kroner.

Scenario	Tapspotensial
Fall i aksjemarkedene	429
Stigende rentenivå	131
Fall i hedgefondverdi	22
Fall i eiendomsverdi	192
NOK-appresiering	47
Samlet tapspotensial	821

SpareBank 1 Livsforsikring AS har en garanti fra selskapets eier på tilførsel av kapital på inntil 300 millioner kroner, dersom selskapets styre beslutter at det er behov for tilførsel av kapital. Garantiperioden varer til og med 31.03.2009.

NOTE 2 – NYTEGNING

Premie i tilknytning til salg av forsikringer (nytegning) de siste to år

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Totalt
2008	95 171	134 718	78 415	33 508	28 129	369 942
2007	151 541	1 437 515	272 495	32 027	3 256	1 896 834

NOTE 3 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

NOK 1 000	Kollektiv portefølje	Investerings- valg portefølje	Selskaps portefølje	Sum
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	201 524	-	25 902	227 426
RENTEINNTEKTER OG UTBYTTE MV PÅ FINANSIELLE EIENDELER				
Utbytte fra aksjer og andeler	10 768	-	-	10 768
Inntekter verdipapirer tilgjengelig for salg	-	-	650	650
Mottatte og opptjente renteinntekter	51 978	44 367	11 321	107 666
Mottatte og opptjente renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	225 202	-	24 033	249 236
Netto avkastning av rentepapirer	167 715	-	21 580	189 295
Sum renteinntekter og utbytte mv på finansielle eiendeler	455 663	44 367	57 585	557 615
Netto driftsinntekt fra eiendom	33 921	-	4 360	38 281
VERDIENDRINGER PÅ INVESTERINGER				
Netto urealisert gevinst/tap aksjer og andeler	-376 543	-1 167 106	-119 330	-1 662 978
Netto urealisert gevinst/tap rentepapirer	72 449	42 890	9 312	124 651
Netto urealisert gevinst/tap av andre finansielle eiendeler	-191 744	-14 504	-16 354	-222 602
Verdiendring eiendom	422	-	54	476
Sum verdiendringer på investeringer	-495 415	-1 138 720	-126 317	-1 760 928
REALISERT GEVINST OG TAP PÅ INVESTERINGER				
Netto realisert gevinst og tap på aksjer og andeler	-978 765	-207 188	54 868	-1 131 084
Netto realisert gevinst og tap på rentepapirer	70 956	43 725	-1 126	113 555
Netto realisert gevinst/tap av andre finansielle eiendeler	-67 032	-	-	-67 032
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	-974 841	-163 463	53 742	-1 084 562
RENTEUTGIFTER				
Rentekostnader ansvarlig lån	-	-	-38 751	-38 751
Rentekostnader øvrig	-	-	-9 584	-9 584
Sum rentekostnader	-	-	-48 336	-48 336
Netto inntekter og gevinst/tap fra finansielle eiendeler	-779 147	-1 257 816	-33 064	-2 070 503

NOTE 4 – ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum 2008
Utbetalte erstatninger	566 108	1 063 287	219 339	52 650	303 245	2 204 629
Gjenkjøp	490 600	16 842	42 869	-	-	550 311
Brutto utbetalte erstatninger	1 056 708	1 080 129	262 208	52 650	303 245	2 754 940
-Gjenforsikringsandel	-534	-7 703	-	-31 671	-78 529	-118 437
Endring i avsetning til erstatning	10 336	25 502	46 200	38 685	52 788	173 511
Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreserver til andre selskaper	42 861	2 074	220 876	-	-	265 811
Sum erstatninger for egen regning	1 109 371	1 100 002	529 284	59 664	277 504	3 075 825

NOTE 5 – FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Sum 2008
MOTTATTE MIDLER				
Premiereserve	43 851	630	354 448	398 929
Kursreserve/tilleggsavsetninger	251	-	17 198	17 449
Overføringer over resultatregnskapet - mottatt	44 102	630	371 646	416 378
Premiefond overført direkte i balansen - mottatt	-	-	26 769	26 769
Totalt mottatte midler	44 102	630	398 415	443 147
Antall kontrakter mottatte midler	210	12	610	-
AVGITTE MIDLER				
Premiereserve	40 364	2 065	213 016	255 445
Tilleggsavsetninger	2 250	4	7 597	9 851
Kursreserve	247	5	263	515
Overføringer over resultatregnskapet - avgitt	42 861	2 074	220 876	265 811
Premiefond overført direkte i balansen - avgitt	-	-	206	206
Totalt avgitte midler	42 861	2 074	221 082	266 017
Antall kontrakter avgitte midler	92	14	273	-

NOTE 6 – ANTALL ÅRSVERK, PENSJONER OG PENSJONSFORPLIKTELSE

	Antatte		Gjennomsn. Gjennomsn.	
	31.12.2008	31.12.2008	ant. ansatte i 2008	ant. årsverk i 2008
SpareBank 1 Livsforsikring AS	283	279	269	265

Generell beskrivelse av selskapets pensjonsforpliktelser:

Selskapet har en kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i SpareBank 1 Livsforsikring AS. Pensjonsordningen sikrer de fleste av de ansatte en pensjon på 70% av sluttlønnen frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. I tillegg er det etablert en ordning for kollektiv innskuddspensjon for nyansatte fra 01.05.05. Fra samme tidspunkt ble den ytelsesbaserte pensjonsordningen lukket. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

I selskapet er 114 yrkesaktive i den ytelsesbaserte pensjonsordningen og 112 pensjonister omfattet av ordningen. I innskuddsordningen er 174 yrkesaktive omfattet av ordningen.

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpte forpliktelser benyttes estimerte verdier. Disse verdiene korrigeres hvert år i samsvar med oppgaver over pensjonsmidlenes flytteverdi fra livselskapet og aktuariemessig beregning av forpliktelsene.

Kostnadene er beregnet på forutsetningene for inngående balanse pr. 01.01. og det er beregnet en oppdatert netto pensjonsforpliktelse ut fra forutsetningene 31.12. Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik) føres mot egenkapitalen.

Periodens pensjonskostnad består av periodens pensjonsopptjening og rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse fratrukket forventet avkastning samt periodisert arbeidsgiveravgift. Innbetalt innskuddspensjon kostnadsføres i betalingsåret.

NOK 1 000	2008
PENSJONSFORPLIKTELSE I YTELSEBASERTE PENSJONSORDNINGER	
Nåverdi pensjonsforpliktelse 1.1	219 040
Pensjon opptjent i perioden	10 528
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	10 424
Utmelding medlemmer i pensjonsordning	-
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	23 007
Utbetalte ytelser	-12 853
Endring i tidligere perioders opptjening	-
Andre endringer (må evt. spesifiseres)	-
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	250 146
herav fondsbaserte	227 068
herav ikke-fondsbaserte	23 077
PENSJONSMIDLER	
Pensjonsmidler 1.1	164 141
Forventet avkastning i perioden	9 490
Utmelding medlemmer i pensjonsordning	-
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	-19 118
Innbetaling fra arbeidsgiver	18 299
Utbetalte ytelser	-8 697
Andre endringer (må evt. spesifiseres)	-
Pensjonsmidler 31.12	164 115
FINANSIELL STATUS 31.12.	
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	250 146
Pensjonsmidler 31.12	164 115
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	86 031
Ikke-innregnede tidligere perioders opptjening	-
Netto pensjonsforpliktelse 31.12 ekskl arbeidsgiveravgift	86 031
Arbeidsgiveravgift 01.01	8 165
Arbeidsgiveravgiftkostnad	1 770
Netto arbeidsgiveravgift utmelding av medlemmer	-
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	5 938
Utbetalt	-3 165
Andre endringer	-367
Arbeidsgiveravgift 31.12	12 341
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	98 372
PERIODENS PENSJONSKOSTNAD	
Ytellesbasert pensjon opptjent i perioden	10 528
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	10 424
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-9 490
Netto ytellesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	11 463
Periodisert arbeidsgiveravgift	1 770
Netto resultatført ytellesbasert pensjonskostnad	13 233
herav sikret pensjonskostnad inklusive arbeidsgiveravgift	9 888
Innskuddsbasert pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	6 630
Periodens pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet	19 863
Sum pensjonskostnader innskudd og ytelse inklusive avviklingsgevinster	19 863
Estimert pensjonskostnad ytelse og innskudd for 2009 inkl arbeidsgiveravgift ekskl. estimatavvik:	21 294
Pensjonsgrunnlag-ytelse sikret	60 550
Kostnad i prosent av pensjonsgrunnlaget	16,30%
AKTUARIELLE GEVINSTER OG TAP (ESTIMATENDRINGER)	
Periodens aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. arbeidsgiveravgift og før skatt	-34 605
Kumulative aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. arbeidsgiveravgift og før skatt	-79 042
SAMMENSETNING AV PENSJONSMIDLER	
Bygninger og fast eiendom	23,00 %
Investeringer som holdes til forfall	30,00 %
Aksjer og andeler	12,00 %
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	30,00 %
Andre eiendeler	5,00 %
Sum pensjonsmidler (som linje 36)	100,00 %
Den faktiske avkastningen på pensjonsmidlene	9 490

NOK 1 000	2008
FORUTSETNINGER	
Diskonteringsrente	3,80 %
forventet avkastning på midlene	5,80 %
Fremtidig lønnsutvikling	4,00 %
G-regulering	3,75 %
Pensjonsregulering	1,50 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %
Frivillig avgang	4% og 2%
Forventet AFP-uttak fra 62 år	40,00 %
Demografiske forutsetninger:	
Dødelighet	K2005
Uførhet	IR2003

Utviklingen de siste fem år i den ytelsesbaserte pensjonsordningen	2008	2007	2006	2005	2004
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	250 146	219 040	213 071	153 093	214 425
Pensjonsmidler 31.12	164 115	164 141	153 432	138 834	124 635
Underskudd	86 031	54 899	59 639	14 260	89 790

NOTE 7 – YTELSE TIL LEDENDE ANSATTE, STYRET, KONTROLLKOMITE OG REVISOR

NOK 1 000	2008
Lønn til administrerende direktør	2 001
Andre godtgjørelser til administrerende direktør	253
Årets pensjonskostnad administrerende direktør	1 177
Honorar til styret	617
Honorar til kontrollkomiteen	126
Honorar til representantskapet	52
Honorar til revisor:	
- herav ordinær revisjon (inkl. MVA)	539
- herav andre tjenester utenfor revisjonen (inkl.MVA)	188

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør og ledende ansatte avtale om etterlønn i 12 måneder etter oppsigelsestiden (6 mnd). Ved fratredelse fra 62 år har administrerende direktør rett til en pensjon tilsvarende 70% av avtalt årslønn på fratredelsestidspunktet. Administrerende direktør kan fratredelse ved utgangen av det år han fyller 60 år med rett til pensjon tilsvarende 70% av avtalt årslønn. Administrerende direktør har en bonusordning som er maksimert til 3 månedslønner.

Det utbetales ikke honorar til styrets leder, og det foreligger ingen forpliktelser overfor styrets leder til å gi særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Det foreligger heller ingen avtaler om bonus, overskuddsdeling, opsjoner og lignende til fordel for leder av styret eller andre styremedlemmer.

NOTE 8 – SALGSKOSTNADER

NOK 1 000	2008
Lønn	30 442
Provisjoner til SpareBank 1-banker	191 840
Provisjoner til meglere/agenter/andre bankdistributører	63 464
Andre salgskostnader	38 971
Sum salgskostnader	324 717

NOTE 9 – BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Gruppeliv	Ulykke	Sum
RESULTATREGNSKAP:						
Premieinntekter	312 794	646 750	1 799 722	418 792	124 557	3 302 614
Inntekter fra finansielle eiendeler	-327 490	-80 006	-318 915	-44 108	-6 383	-776 902
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-725 800	-323 867	-208 148	-	-	-1 257 815
Andre forsikringsrelaterte inntekter	15 053	8 833	24 588	1 644	237	50 355
Erstatninger	-1 109 371	-1 100 857	-529 283	-277 504	-58 810	-3 075 825
Endring i forsikringsmessige avsetninger	821 905	626 462	-518 896	28 710	6 470	964 651
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	1 011 153	436 300	-415 449	-	-	1 032 004
Overskudd på avkastningsresultatet						
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-128 748	-227 538	-245 228	-73 946	-58 106	-733 566
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-3 839	-5 974	-17 393	-14 302	-1 050	-42 558
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-134 343	-19 897	-429 002	39 287	6 915	-537 041
Andel av anvendte resultatkomponenter	-947	-231	-922	-128	-18	-2 247
Sum	-135 290	-20 128	-429 924	39 159	6 897	-539 288
RESULTATANALYSE:						
Risikoresultat	75 007	78 553	-36 239	94 263	-1 345	210 239
Administrasjonsresultat	-5 459	-35 634	-143 616	-35 212	12 088	-207 833
Avkastningsresultat	-378 322	-80 828	-414 259	-26 071	-3 828	-903 308
Vederlag for rentegaranti	33	-	13 312	-	-	13 345
Resultat til fordeling	-308 741	-37 909	-580 802	32 980	6 915	-887 557
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	175 038	18 249	151 800	-	-	345 087
Midler tilført/overført kunder	-641	-237	-	6 307	-	5 429
Resultat av teknisk regnskap	-134 343	-19 897	-429 002	39 287	6 915	-537 041

Innen gruppeliv er underskudd oppstått i selvbærende gruppelivordninger belastet ordningenes reserver.

Individuell rente og pensjon

NOK 1 000	Overskudds- modell etter lov 10.06.1988		Kontrakter uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	Sum
	Overskudds- modell etter forsikrings- virksomhets- loven § 9-9	tidl. regler i om forsikrings- virksomhet § 8-1			
Premieinntekter	10 867	29 540	180 832	91 555	312 794
Inntekter fra finansielle eiendeler	-244	-322 042	-6 151	-	-328 437
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	-725 800	-725 800
Andre forsikringsrelaterte inntekter	8	18	225	14 802	15 053
Erstatninger	-2 806	-713 001	-33 447	-360 117	-1 109 371
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-7 871	839 651	-9 874	-	821 905
Endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-	-	-	1 011 153	1 011 153
Overskudd på avkastningsresultatet	-	-	-	-	-
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-81	-45 609	-51 531	-31 527	-128 748
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-8	-2 567	-879	-385	-3 839
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-135	-214 011	79 175	-319	-135 290
Andel av anvendte resultatkomponenter	-	-929	-18	-	-947
RESULTATANALYSE:					
Risikoresultat	-	2 989	71 377	641	75 007
Administrasjonsresultat	121	-16 822	11 561	-319	-5 459
Avkastningsresultat	-290	-374 287	-3 745	-	-378 322
Vederlag for rentegaranti	33	-	-	-	33
Resultat til fordeling	-135	-388 120	79 193	322	-308 740
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	-	175 038	-	-	175 038
Midler tilført/overført kunder	-	-	-	-641	-641
Resultat av teknisk regnskap	-135	-213 082	79 193	-319	-134 343

Individuell kapital

NOK 1 000	Overskudds-	Overskudds-	Kontrakter uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	Sum
	modell etter forsikrings- virksomhets- loven § 9-9	modell etter tidl. regler i lov 10.06.1988 om forsikrings- virksomhet § 8-1			
Premieinntekter	831	63 056	356 552	226 312	646 750
Inntekter fra finansielle eiendeler	-28 868	-46 718	-4 651	-	-80 237
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	-323 867	-323 867
Andre forsikringsrelaterte inntekter	1 163	9	170	7 491	8 833
Erstatninger	-534 272	-116 698	-132 544	-317 343	-1 100 857
Endring i forsikringsmessige avsetninger	537 127	87 460	1 875	-	626 462
Endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	7 336	-	-	428 963	436 300
Overskudd på avkastningsresultatet	-	-	-	-	-
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-9 214	-43 752	-130 752	-43 821	-227 538
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-1 568	-1 587	-2 627	-191	-5 974
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-27 465	-58 231	88 023	-22 456	-20 128
Andel av anvendte resultatkomponenter	-83	-135	-13	-	-231
RESULTATANALYSE:					
Risikoresultat	-219	-791	79 326	237	78 553
Administrasjonsresultat	-1 944	-22 816	11 582	-22 455	-35 634
Avkastningsresultat	-25 219	-52 737	-2 872	-	-80 828
Vederlag for rentegaranti	-	-	-	-	-
Resultat til fordeling	-27 382	-76 344	88 036	-22 218	-37 909
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	-	18 249	-	-	18 249
Midler tilført/overført kunder	-	-	-	-237	-237
Resultat av teknisk regnskap	-27 382	-58 095	88 036	-22 455	-19 897

Ulykke

NOK 1 000	Overskudds-	Overskudds-	Kontrakter uten rett til andel av overskudd	Investerings- valg	Sum
	modell etter forsikrings- virksomhets- loven § 9-9	modell etter tidl. regler i lov 10.06.1988 om forsikrings- virksomhet § 8-1			
Premieinntekter	-	-	124 557	-	124 557
Inntekter fra finansielle eiendeler	-	-	-6 401	-	-6 401
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	-	-
Andre forsikringsrelaterte inntekter	-	-	237	-	237
Erstatninger	-	-	-58 810	-	-58 810
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-	-	6 470	-	6 470
Endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-	-	-	-	-
Overskudd på avkastningsresultatet	-	-	-	-	-
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-	-	-58 106	-	-58 106
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-	-	-1 050	-	-1 050
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-	-	6 897	-	6 897
Andel av anvendte resultatkomponenter	-	-	-18	-	-18
Resultatanalyse:					
Risikoresultat	-	-	-1 345	-	-1 345
Administrasjonsresultat	-	-	12 088	-	12 088
Avkastningsresultat	-	-	-3 828	-	-3 828
Vederlag for rentegaranti	-	-	-	-	-
Resultat til fordeling	-	-	6 915	-	6 915
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	-	-	-	-	-
Midler tilført/overført kunder	-	-	-	-	-
Resultat av teknisk regnskap	-	-	6 915	-	6 915

Kollektiv pensjon	Ytelses- baserte pensjons- ordninger uten investerings- valg	Fri- poliser	Innskudds- baserte pensjons- ordninger uten investerings- valg	Innskudds- baserte pensjons- ordninger med investerings- valg	Kontrakter uten rett til andel av overskudd	Sum
NOK 1 000						
Premieinntekter	657 601	282 590	94 519	703 798	61 213	1 799 722
Inntekter fra finansielle eiendeler	-176 338	-132 134	-6 236	-	-5 129	-319 837
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	-208 148	-	-208 148
Andre forsikringsrelaterte inntekter	6 496	4 860	221	12 827	184	24 588
Erstatninger	-263 765	-160 702	-5 355	-67 758	-31 705	-529 283
Endring i forsikringsmessige avsetninger	-305 068	-119 905	-87 551	-	-6 370	-518 896
Endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-	-	-	-415 449	-	-415 449
Overskudd på avkastningsresultatet	-	-	-	-	-	-
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-88 139	-16 233	-700	-134 065	-6 091	-245 228
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-10 799	-5 812	-235	-160	-387	-17 393
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-180 012	-147 336	-5 337	-108 955	11 715	-429 924
Andel av anvendte resultatkomponenter	-508	-381	-18	-	-15	-922
Resultatanalyse:						
Risikoresultat	-31 182	-12 744	-	-1 227	8 913	-36 239
Administrasjonsresultat	-35 771	-6 393	216	-107 728	6 059	-143 616
Avkastningsresultat	-232 663	-172 818	-5 535	-	-3 242	-414 259
Vederlag for rentegaranti	13 312	-	-	-	-	13 312
Resultat til fordeling	-286 304	-191 955	-5 319	-108 955	11 730	-580 802
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	106 800	45 000	-	-	-	151 800
Midler tilført/overført kunder	-	-	-	-	-	-
Resultat av teknisk regnskap	-179 504	-146 955	-5 319	-108 955	11 730	-429 002

NOTE 10 – SKATT

Sammenheng mellom resultat før skattekostnad og skattegrunnlag

NOK 1 000	2008
Resultat før skattekostnad	-1 038 946
Permanente forskjeller inkl. avkastning aksjeinvesteringer	795 419
Endring i midlertidige forskjeller	1 884
Korreksjon i midlertidige forskjeller vedrørende tidligere år	13 398
Grunnlag for skatt	-228 245
MIDLERTIDIGE FORSKJELLER PR. 31.12.	
Eiendommer	67 138
Andeler i deltakerlignede selskaper	246 216
Forsikringsmessige avsetninger som er egenkapital	53 063
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	366 417
Driftsmidler	-4 297
Verdipapirer	8 898
Avsetninger	-7 331
Pensjonsforpliktelser	-98 372
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-101 102
Sum netto midlertidige forskjeller	265 315
Fremførbart skattemessig underskudd	-1 720 504
Grunnlag utsatt skatt (pos)/utsatt skattefordel (neg)	-1 455 189
Utsatt skattefordel	-407 453
Endring i utsatt skattefordel	63 073
Skattemessig virkning av mottatt konsernbidrag	-60 361
Skattekostnad	2 712
AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD:	
28 % av resultat før skatt	-290 905
Permanente forskjeller inkl. avkastning aksjeinvesteringer (28%)	222 717
Korrigerende av skattekostnad tidligere år	45 734
Endring utnyttelse av framførbar utbyttegodtgjørelse	25 166
Beregnet skattekostnad	2 712

Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater fra selskapets egen virksomhet som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Pr. 31.12.2008 er det ikke oppført noen verdi av utsatt skattefordel i balansen, og dermed heller ingen skattekostnad i resultatet.

NOTE 11 – IMMATERIELLE EIENDELER, PROGRAMVARE

NOK 1 000	Utvikling av nytt forsikrings- fagsystem	Utvikling av nåværende fagsystemer	Nåværende fagsystemer	Andre støtte- systemer	Sum
Balansført verdi pr. 01.01.2008	306 518	1 631	13 199	3 363	324 712
Anskaffelseskost 01.01.2008	306 518	1 631	43 865	16 864	368 878
Tilgang i året	158 422	-	1 631	26 984	187 037
Avgang i året	-	-1 631	-	-	-1 631
Anskaffelseskost 31.12.2008	464 940	-	45 496	43 848	554 284
Akkumulert avskrivning og nedskrivning pr. 01.01.2008	-	-	30 666	13 501	44 167
Årets avskrivning	-	-	12 152	2 934	15 086
Årets nedskrivning	414 940	-	-	1 800	416 740
Avgang ordinære avskrivninger	-	-	-	-	-
Gevinst ved salg	-	-	-	-	-
Akk. avskrivninger og nedskrivninger pr. 31.12.2008	414 940	-	42 818	18 235	475 993
Balansført verdi pr. 31.12.2008	50 000	-	2 678	25 613	78 291

Forutsetninger om økonomisk levetid: 10 år 3 år 3 år 5-10 år

Den enkelte eiendel avskrives lineært i henhold til en avskrivningsplan basert på forutsetninger om programvarens økonomiske levetid. Utviklingen av nytt fagsystem for forsikringsbestanden har blitt stanset. Kontrakten med leverandøren er hevet på grunn av leverandørens vesentlige mislighold. Systemet er nedskrevet med 414,9 mill kroner. Balansført verdi pr. 31.12.08 er knyttet til gjenbruksverdi på det som er utviklet.

NOTE 12 – INVESTERINGSEIENDOMMERR

NOK 1 000	Eier andel	IB 01.01.08	Årets verdi- regulering	Årets på- kostninger	UB 31.12.08	Inntekter	Kostnader	Inntekts- ført resultat
Næringsbygg i Oslo								
Brynsalleen 4, Oslo	100 %	220 189	-6 341	4 965	218 813	18 066	3 091	14 975
Calmeyersgt.1, Oslo	100 %	113 763	-2 893	2 007	112 877	7 818	627	7 191
Tomter	100 %	10	-	-	10	-	-	-
Annet	100 %	2 593	-	-	2 593	931	-	931
Sum investeringseiendommer		336 555	-9 234	6 972	334 293	26 815	3 718	23 097

	Selskaps- portefølje	Kollektiv portefølje	UB 31.12.08
Investerings eiendommer balansepost 2.1.1 og 7.1.1	38 073	296 220	334 293

NOTE 13 – EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

NOK 1 000	Eier andel	IB 01.01.08	Årets verdi- regulering	Årets på- kostninger	Av- skrivn.	UB 31.12.08	Inntekts- ført resultat
Hammersborgsgate 9	50 %	188 941	2 534	1 254	-3 318	189 411	9 315

	Selskaps- portefølje	Kollektiv portefølje	UB 31.12.08
Eierbenyttet eiendom balansepost 2.1.2 og 7.1.2	21 572	167 839	189 411

NOTE 14 – DATTERSELSKAP, TILKNYTTETE SELSKAPER

NOK 1 000	Eier andel	IB 01.01.08	Årets verdi-regulering	Endring egen-kapital	Avsatt konsern-bidrag	UB 31.12.08	Verdi-regulering 31.12.08	Inntekts-ført resultat
Næringsbygg i Oslo								
Bygning 9 DA	99 %	220 484	-5 136	-28 610	-	186 738	17 286	17 028
Tukthuskvartalet II DA	50 %	367 218	-2 762	-6 747	-	357 709	41 185	24 752
Jernbanetorget 2 DA	1 %	1 372	-59	-7	-	1 306	94	83
Storgt. 33 DA	89 %	386 437	4 508	4 777	-	395 722	154 916	27 028
Benull AS	100 %	436 266	-8 641	25 000	35 498	488 123	85 835	35 498
Saturna AS	100 %	180 741	15 922	-20 000	15 735	192 398	42 618	15 735
Ramira AS	100 %	123 267	4 795	-14	9 293	137 341	31 465	9 279
Provita AS	100 %	272 103	5 074	-	19 680	296 857	72 537	19 680
Ostara AS	100 %	331 311	-1 813	10 000	22 324	361 822	57 400	22 324
Ørn Eiendom AS	100 %	240 996	3 012	1 275	14 619	259 902	7 764	12 226
Tordenskioldsgate 2 AS	100 %	216 897	-16 396	-	11 729	212 230	60 501	11 729
Storgaten 1 AS	100 %	147 134	2 691	-	9 347	159 172	14 116	9 347
Brobekkveien Eiendom AS	100 %	180 930	8 515	-	22 717	212 162	8 515	22 717
Sum aksjer og andeler i eiendomsselskap		3 105 156	9 710	-14 327	160 942	3 261 482	594 232	227 426

	Selskaps-portefølje	Kollektiv portefølje	UB 31.12.08
Aksjer og andeler balansepost 2.2.1 og 7.2.1	371 457	2 890 025	3 261 482
Inntekter investeringer resultatpost 12.1 og 2.1	25 902	201 524	227 426

NOTE 15 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi, trading	Til-gjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Aksjer og andeler - selskapsporteføljen	-	-	93 131	2 656	-	95 787
Aksjer og andeler - kollektivporteføljen	-	-	1 820 504	-	-	1 820 504
Sum aksjer og andeler	-	-	1 913 635	2 656	-	1 916 291
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - selskapsporteføljen	-	376 960	361 508	-	76 545	815 013
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - kollektivporteføljen	-	3 969 480	4 608 546	-	593 220	9 171 246
Sum obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	-	4 346 440	4 970 054	-	669 765	9 986 259
Utlån til kunder - selskapsporteføljen	1 960	-	-	-	-	1 960
Andre finansielle eiendeler - selskapsporteføljen	-	-	12 954	-	-	12 954
Andre finansielle eiendeler - kollektivporteføljen	-	-	457 289	-	-	457 289
Sum andre finansielle eiendeler	-	-	470 243	-	-	470 243
Derivater - selskapsporteføljen	-	-	469	-	-	469
Derivater - kollektivporteføljen	-	-	6 054	-	-	6 054
Sum derivater	-	-	6 523	-	-	6 523
Aksjer og andeler - investeringsvalg	-	-	2 199 639	-	-	2 199 639
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning - investeringsvalg	-	-	1 168 350	-	-	1 168 350
Andre finansielle eiendeler - investeringsvalg	-	-	673 060	-	-	673 060
Sum eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg	-	-	4 041 049	-	-	4 041 049
Sum finansielle eiendeler 2008	1 960	4 346 440	11 401 504	2 656	669 765	16 422 326
Sum ansvarlig lån	-	-	-	-	525 000	525 000
Derivater - selskapsporteføljen	-	-	15 825	-	-	15 825
Derivater - kollektivporteføljen	-	-	148 250	-	-	148 250
Sum derivater	-	-	164 075	-	-	164 075
Sum finansielle forpliktelser 2008	-	-	164 075	-	525 000	689 075

NOTE 16 – FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

Aksjer og andeler til virkelig verdi:

NOK 1 000	Antall	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
NORSKE AKSJEFOND:			
Alfred Berg Aktiv	375 705	129 964	127 173
Alfred Berg Norge +	741 110	90 518	101 853
Alfred Berg Indeks	1 027 303	101 568	103 545
Holberg Norge	830 597	145 120	151 077
Odin Norge	254 512	456 589	317 318
Skagen Vekst	4 101	4 702	3 513
Sum norske aksjefond	3 233 328	928 462	804 479
NORSKE AKSJER:			
Energy Ventures PE		19 321	10 932
Icon Capital PE		969	4 106
IF BALTIKUM		42	42
Verdane Capital III		15 145	7 712
Sum norske aksjer		35 477	22 792
UTENLANDSKE AKSJER:			
HarbourVest Int. PE IV-Direct Fund		42 917	34 166
Sum utenlandske aksjer		42 917	34 166
UTENLANDSKE AKSJEFOND:			
Holberg Norden	529 679	65 727	64 600
KLP AksjeUSA Indeks USD	80 863	468 584	467 136
KLP Aksje Europa Indeks 1	324 560	219 072	229 951
KLP Aksje Asia Indeks 1	169 819	114 143	125 401
Legg Mason Value Fund	214 353	105 720	93 132
Legg Mason Growth Fund	249 201	107 824	87 212
Morgan Stanley Japanese Val Eq A	1 332 465	71 400	72 877
SEB Concept Biotech Fund	313 536	70 441	70 725
Schroders International Emerging	874 178	41 131	50 193
Societe Generale Japan	18 435	81 138	84 880
Equity Growth USA I	1 088	63 050	67 416
Schroders ISF European Equity Al	350 329	94 642	100 603
Schroders In-Great China - IAC	258 528	42 637	40 500
Schroders ISF Japanese Equity A	21 901	803	808
Schroders ISF Pacific Equity A	45 933	3 108	1 920
Schroders ISF US Large Cap A Acc	1 366	601	445
Schroders ISF US Small&Mid-Cap A	1 505	1 090	1 023
Schroders International US Small	76 177	54 283	56 071
KLP AksjeGlobal Indeks I	335	372	325
KLP AksjeGlobal Indeks II	113 760	147 653	93 131
FLF Real Estate Securities World	5 455	951	1 091
Invesco US Structured Equity	1 805 621	147 096	124 433
ODIN Europa	4 605 130	434 192	301 360
ODIN Europa SMB	1 130 464	217 276	119 422
ODIN Finland	22 484	110 310	62 985
ODIN Global	2 677 993	288 407	185 344
ODIN Global SMB	583 935	74 087	49 862
ODIN Maritim	77 552	92 920	50 387
ODIN Norden	336 709	400 994	283 967
ODIN Offshore	736 894	188 313	98 162
ODIN Robur Øst-Europa	78 785	28 966	13 382
ODIN Sverige	35 090	46 470	28 571
ODIN Templeton Emerging Markets	465 759	73 500	52 673
SGAM Equities Jpn CoreAlpha	85 586	34 981	38 900
Skagen Global	156 062	107 959	85 895
Skagen Kon-Tiki	18 237	7 067	5 258
Carnegie Worldwide	8 746	44 036	41 796
Sum utenlandske fond	17 808 511	4 050 943	3 251 837
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi	21 041 838	5 057 800	4 113 274
BEHOLDNINGSENDERINGER GJENNOM REGNSKAPSÅRET			
Inngående balanse 01.01			6 617 602
Tilgang av aksjer og andeler			7 069 684
Avgang av aksjer og andeler			-7 928 834
Urealiserte verdiendring			-1 645 178
Utgående balanse 31.12.			4 113 274

Andelen børsnoterte papirer i aksjeporteføljen:

Tilnærmet 100 prosent av papirene er investert i børsnoterte selskaper gjennom eksternt forvaltede fond.

Risikoprofilen i aksjeporteføljen:

Aksjeandelen falt fra 18,3 % til 12,0 % i løpet av 2008.

Med unntak av et aksjenedsalg i januar 2008 på 10 % av porteføljen (380 millioner kroner), har livselskapet stått igjennom uroen i aksjemarkedene.

Den regionale fordelingen er ved årets slutt 23 % i Norge og 77 % i utlandet. Regionsfordelingen i utlandet er forvaltet etter fordelingen i MSCI World AC, med små regionale avvik.

Aksjeporteføljen er delt mellom indeksnære og aktive fond. Ved årsskiftet er forholdet mellom aktiv og indeksnær forvaltning forholdsvis likt, med svak overvekt aktiv forvaltning.

Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi:

NOK 1 000	Obligasjoner	Annet	Sum
Direkte investeringer i sertifikater og obligasjoner	466 002	-	466 002
Indirekte investeringer i sertifikater og obligasjoner forvaltet gjennom fond	3 977 334	1 692 233	5 669 567
Opptjente ikke forfalte renter	2 835	-	2 835
Sum obligasjoner og sertifikater	4 446 171	1 692 233	6 138 404

Obligasjoner og sertifikater fordelt på utstedersektor 31.12:

NOK 1 000	Antall	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Stat	1 025 706	946 778	962 157
Annen offentlig utsteder	250 000	249 915	251 725
Finansielle foretak	4 684 739	4 588 283	4 686 036
Ikke-finansielle foretak	267 361	264 613	238 485
Sum obligasjoner og sertifikater 31.12.	6 227 806	6 049 589	6 138 404
Herav opptjente ikke forfalte renter	-	-	2 835

NOK 1 000	Risiko- vektning	Pålydende	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
NORSKE OBLIGASJONER:				
Stats og statsgaranterte	0 %	-	-	-
Obligasjonsfond stat	0 %	886 706	807 767	823 472
Kommuner og fylker	20 %	-	-	-
Kredittforetak og bank	20 %	20 000	19 984	20 189
Obligasjonsfond	20 %	2 717 966	2 849 343	2 952 937
Pengemarkedfond	20 %	1 927 955	1 700 137	1 692 233
Andre obligasjoner	20 %	-	-	-
Obligasjonsfond	50 %	217 361	214 673	200 926
Industriforetak	100 %	-	-	-
Sum norske obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		5 769 988	5 591 904	5 689 756
Herav børsnoterte papirer		20 000	19 984	19 798
UTENLANDSKE OBLIGASJONER:				
Stats og statsgaranterte	0 %	139 000	139 011	138 685
AUR Credit Suisse - Unit Link	4 %	18 819	18 819	20 677
Statsforetak	10 %	-	-	-
Kommuner og fylker	20 %	250 000	249 915	251 725
Kredittforetak og bank	20 %	-	-	-
Pengemarkedsfond	20 %	-	-	-
Andre sertifikater	20 %	-	-	-
Andre sertifikater	100 %	-	-	-
Industriforetak	100 %	50 000	49 940	37 560
Sum utenlandske obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		457 819	457 685	448 648
Herav børsnoterte papirer		-	-	-
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		6 227 806	6 049 589	6 138 404

OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER TIL VIRKELIG VERDI FORDELT PÅ FORFALL:

NOK 1 000	< 6 mnd	6–12 mnd	1–3 år	3–5 år	> 5 år	Uten forfall	Total
Stat	-	-	138 685	-	-	823 472	962 157
Annen offentlig utsteder	-	-	251 725	-	-	-	251 725
Finansielle foretak	34 428	-	6 438	-	-	4 645 170	4 686 036
Ikke-finansielle foretak	-	37 560	-	-	-	200 926	238 485
Sum obligasjoner og sertifikater	34 428	37 560	396 849	-	-	5 669 567	6 138 404

Durasjon

Norske obligasjoner	1,26480
Utenlandske obligasjoner	1,67000

Gjennomsnittlig rente

Norske obligasjoner	5,08717
Utenlandske obligasjoner	4,63000

Utlån og fordringer til virkelig verdi:

NOK 1 000	Bokført verdi/ virkelig verdi
Skattelånssaldo	1 960
Sum utlån og fordringer til virkelig verdi	- 1 960

Derivater til virkelig verdi:

NOK 1 000	Bokført verdi/ virkelig verdi
Derivatdel aksjeindekserte obligasjoner	4 106
Derivatdel valutaterminforretning	2 418
Sum derivater til virkelig verdi	6 523

Andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi:

NOK 1 000	Antall	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
HEDGEFOND:			
ABN AMRO Opportunity Driven Fund	76 275	38 050	30 278
Aurora Global Opportunities Offshore	16 250	114 893	104 315
Aurora Offshore II Class A	17 000	133 969	141 573
Gottex Market Neutral Class AA (3XL)	101 054	87 976	47 210
Gottex Neutral Plus (2XL)	97 933	60 470	43 380
Norgesinvestor Value	50 000	55	77
Sum Hedgefond	358 512	435 412	366 833
BANKINNSKUDD:			
Bankinnskudd	-	-	95 793
Bankfond investeringsvalgporteføljen	-	-	673 060
Sum Bankinnskudd	-	-	768 853
PLASSERING I CREDIT SUISSE FINANCIAL PRODUCTS:			
Credit Suisse AUR 1	-	-	5 762
Credit Suisse AUR 2	-	-	1 854
Sum Særinnskudd	-	-	7 616
Sum andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	-	-	1 143 303

Derivater med negativ verdi, klassifisert som gjeld:

NOK 1 000	Bokført verdi/ virkelig verdi
Derivatdel CDO-investeringer	138 000
Derivatdel valutaterminforretninger	26 075
Sum derivater klassifisert som gjeld	164 075

NOTE 17 – OBLIGASJONER SOM HOLDES TIL FORFALL

Obligasjoner som holdes til forfall fordelt på utstedersektor 31.12.08

NOK 1 000	Pålydende	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stat	240 000	240 000	244 975	241 029
Annen offentlig utsteder	389 000	385 173	392 424	394 051
Finansielle foretak	2 515 000	2 497 134	2 580 634	2 554 256
Ikke-finansielle foretak	1 100 000	1 093 750	1 128 407	1 074 644
Sum obligasjoner som holdes til forfall pr. 31.12.08	4 244 000	4 216 057	4 346 440	4 263 979

NOK 1000	Risiko- vektning	Pålydende	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stats og statsgaranterte	0 %	240 000	240 000	244 975	241 029
Statsforetak	10 %	-	-	-	-
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10 %	580 000	579 916	591 835	612 467
Kommuner og fylker	20 %	389 000	385 173	392 424	394 051
Kredittforetak og bank	20 %	1 935 000	1 917 218	1 988 798	1 941 788
Industrilån	100 %	1 100 000	1 093 750	1 128 407	1 074 644
Sum obligasjoner som holdes til forfall pr. 31.12.08		4 244 000	4 216 057	4 346 440	4 263 979
Herav børsnoterte papirer		2 850 000	2 825 988	2 834 468	2 828 824

Obligasjoner og sertifikater som holdes til forfall på forfallstidspunkt

NOK 1 000	< 6 mnd	6–12 mnd	1–3 år	3–5 år	> 5 år	Uten forfall	Total
Stat	-	-	-	-	244 975	-	244 975
Annen offentlig utsteder	-	25 260	-	-	367 164	-	392 424
Finansielle foretak	328 720	-	236 361	301 701	1 713 851	-	2 580 634
Ikke-finansielle foretak	-	-	143 495	53 253	931 659	-	1 128 407
Sum obligasjoner som holdes til forfall pr. 31.12.08	328 720	25 260	379 857	354 954	3 257 649	-	4 346 440

NOTE 18 – UTLÅN OG FORDRINGER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Utlån og fordringer som måles til amortisert kost på utstedersektor 31.12.08

NOK 1 000	Pålydende	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansielle foretak	187 500	187 500	292 332	192 329
Ikke-finansielle foretak	370 000	368 377	377 434	370 000
Sum utlån og fordringer som måles til amortisert kost pr. 31.12.08	557 500	555 877	669 765	562 329

NOK 1000	Risiko- vektning	Pålydende	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Stats og statsgaranterte	0 %	-	-	-	-
Statsforetak	10 %	-	-	-	-
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10 %	-	-	-	-
Kommuner og fylker	20 %	-	-	-	-
Kredittforetak og bank	20 %	187 500	187 500	292 332	192 329
Industrilån	100 %	370 000	368 377	377 434	370 000
Sum utlån og fordringer som måles til amortisert kost pr. 31.12.08		557 500	555 877	669 765	562 329
Herav børsnoterte papirer		370 000	368 377	377 434	370 000

Utlån og fordringer som holdes til forfall på forfallstidspunkt

NOK 1 000	< 6 mnd	6–12 mnd	1–3 år	3–5 år	> 5 år	Uten forfall	Total
Finansielle foretak	41 250	-	251 082	-	-	-	292 332
Ikke-finansielle foretak	-	-	-	111 661	265 773	-	377 434
Sum utlån og fordringer som måles til amortisert kost pr. 31.12.08	41 250	-	251 082	111 661	265 773	-	669 765

Omklassifisering

Det ble pr. 1.1.2008 foretatt en omklassifisering av eiendeler fra hold-til-forfall til utlån og fordringer med samlet kostpris på 557,5 mill. kroner. Eiendelene som er omklassifisert inkluderer aksjeindekserte obligasjoner og CDO'er. For eiendelene som er omklassifisert er det skilt ut en derivatdel, som er ført til omløpsporteføljen. Derivatdelen utgjør til sammen minus 133,9 mill. kroner. Den negative verdien reflekterer nedskrivninger av CDO'ene.

Virkelig verdi

Selskapets investeringer i CDO'er er delt i en hovedstol og en derivatdel. Hovedstolen er ført som utlån og fordringer, mens derivatdelen er ført som finansielle eiendeler til virkelig verdi. Det er benyttet en ekstern verddivurderer for å fastsette kredittrisikoen knyttet til CDO'ene. Forventet konkursrate svarer til det dobbelte av Moody's historiske gjennomsnittlige evaluerte konkursfrekvens for perioden 1970 til i dag for obligasjoner med tilsvarende løpetid og rating. Det er antatt en gjenvinningsverdi på hver referansecreditt i tilfelle konkurs på 40 % av hovedstol. For aksjeindekserte obligasjoner benyttes vanlig opsjonsprising til å fastsette markedsværdien av instrumentene. Disse verdiene leveres av produktenes leverandør.

NOTE 19 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG**Aksjer tilgjengelig for salg:**

NOK 1 000	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Finansnæringens Hus	40	720	720
Norsk Tillitsmann	919	919	919
Norsk Pensjon AS	1 600	726	726
Youngstorget Parkeringshus AS	325	285	285
Andre	6	6	6
Sum aksjer tilgjengelig for salg	2 890	2 656	2 656

Aksjene tilhører selskapsporteføljen.

NOTE 20 – AVKASTNINGSTALL KOLLEKTIVPORTEFØLJE

Selskapet har oppnådd følgende avkastning de siste 5 år:

ÅR	Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp	Verdijustert avkastning totalt	Gjennom- snitts- rente
2008	-2,84 %	-4,96 %	-3,87 %	
2007	8,94 %	6,44 %	5,68 %	7,86 %
2006	8,20 %	8,25 %	6,85 %	8,22 %
2005	6,87 %	9,17 %	8,48 %	6,50 %
2004	6,85 %	7,35 %	7,47 %	7,01 %
2008		Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp	Verdijustert avkastning totalt
Kollektivportefølje 1		-2,57 %	-4,46 %	-3,39 %
Kollektivportefølje 2		-3,22 %	-5,66 %	-4,55 %

Kollektivportefølje 2 er finansielle eiendeler knyttet til individuelle forsikringer solgt før 1.1.2008. Kollektivportefølje 1 er øvrige finansielle eiendeler.

Definisjoner:

Kapitalavkastning for 2008 er beregnet etter tilsvarende metodikk som de foregående år. For årene 2004-2007 er avkastningen regnet på selskapets totale portefølje. For 2008 viser den første tabellen avkastningen på samlet kollektivportefølje, mens tabell to spitter på de to underporteføljene.

Kapitalavkastning – samlede realiserte finansinntekter (inkludert opp- og nedskrivninger av faste eiendommer) i forhold til gjennomsnittlig forsikringsforpliktelse

Verdijusert avkastning omløp – samlede realiserte finansinntekter med tillegg av mer- og mindreværdier på finansielle omløpsmidler i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Verdijustert avkastning totalt – samlede realiserte finansinntekter med tillegg av totale endringer i mer- og mindreværdier (inkl. verdiendringer i «hold til forfall»-obligasjoner) i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Gjennomsnittrente – er ment å være et uttrykk for den gjennomsnittlige bokførte avkastningen som selskapet har oppnådd på forsikrings-takernes midler i løpet av året. Gjennomsnittrenten er å betrakte som en bruttorente før det er trukket kostnader og vil således ikke være sammenlignbar med renten i andre finansinstitusjoner.

Den oppgitte gjennomsnittrenten er fra og med 2004 beregnet for produkter med overskuddsdeling. Produkter uten overskuddsdeling er holdt utenfor beregningen.

NOTE 21 – AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN**Avkastning i investeringsporteføljer PM**

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2008*
Forsiktig	25 %	-5,0 %
Moderat	50 %	-16,0 %
Offensiv	75 %	-26,0 %
100% Aksjer	100 %	-34,9 %

*) Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad

Avkastning i investeringsporteføljer BM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2008*
Forsiktig	25 %	-4,6 %
Moderat	50 %	-15,3 %
Offensiv	75 %	-25,3 %
100% Aksjer	100 %	-34,4 %
Indeksner portefølje	60 %	-12,9 %

*) Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad

NOTE 22 – ANDRE FORDRINGER

NOK 1 000	2008
Mellomværende innen konsernet	202 194
Kortsiktige fordringer ved verdipapirhandel	7 984
Diverse	487
Andre fordringer	210 665

NOTE 23 – VARIGE DRIFTSMIDLER

NOK 1 000	IT-utstyr	Inventar	Sum
Netto bokført verdi 01.01.2008	-	-	-
Anskaffelseskost 01.01.2008	1 459	9 774	11 233
Tilgang i året	-	-	-
Avgang i året	1 459	9 774	11 233
Anskaffelseskost 31.12.2008	-	-	-
Ordinære avskrivninger pr. 01.01.2008	1 459	9 774	11 233
Ordinære avskrivninger i året	-	-	-
Avgang ordinære avskrivninger i året	1 459	9 774	11 233
Gevinst ved salg	-	-	-
Akk. Avskrivninger pr. 31.12.2008	-	-	-
Netto bokført verdi pr. 31.12.2008	-	-	-

Forutsetninger om økonomisk levetid: 5 år 7 år

IT-utstyr og inventar som anvendes i driften eies av Sparebank 1 Gruppen AS. Sparebank 1 Livsforsikring AS betaler avskrivning og rentekostnader for dette.

NOTE 24 – EGENKAPITAL

Den innskutte egenkapitalen består av 1 742 000 aksjer, hver pålydende 200 kroner. Alle aksjene gir lik stemmerett. SpareBank 1 Gruppen AS eier alle aksjene. Selskapets totale egenkapital utgjør 1 135 millioner kroner, og fordeler seg slik:

– Aksjekapital	348 millioner kroner
– Overkursfond	482 millioner kroner
Sum innskutt egenkapital	830 millioner kroner
Opptjent egenkapital	305 millioner kroner

SpareBank 1 Gruppen AS har for en periode fram til og med 31.03.2009 garantert å tilføre SpareBank 1 Livsforsikring AS egenkapital tilsammen 300 millioner kroner dersom det etter styrets syn er behov for tilførsel av egenkapital.

NOTE 25 – OPPLYSNINGER OM NÆRSTÅENDE PARTER

Oversikt over transaksjoner med nærstående parter:

NOK 1 000	2008	2007
Driftskonti Bank 1 Oslo AS	227 247	230 282
Særinnskudd vedr. investeringsvalg Bank 1 Oslo AS	348 577	311 577
Særinnskudd vedr. investeringsvalg SpareBank 1-banker	324 483	255 789
Ansvarlig lån fra SpareBank 1 Gruppen AS	125 000	115 000
Konserninterne fordringer	202 194	3 145
Konsernintern gjeld	622	22 600
Renteinntekter Bank 1 Oslo AS	28 936	8 654
Renteinntekter SpareBank 1-banker	16 182	22 534
Renter ansvarlig lån SpareBank 1 Gruppen AS	9 373	7 913
Konserninterne inntekter fra SpareBank1 Skade AS	-	1 826
Konserninterne inntekter fra SpareBank1 Gruppen AS	-	3 879
Provisjoner for forsikrings salg avgitt til Bank 1 Oslo AS	17 713	15 171
Provisjoner for forsikrings salg avgitt til SpareBank 1-banker	174 128	179 295

Alle transaksjoner med nærstående parter er inngått på forretningsmessige vilkår. SpareBank 1 Livsforsikring AS har utestående tilført konsernbidrag fra SpareBank 1 Gruppen AS med 218 millioner kroner. Dette vil bli betalt i april 2009. Utover dette har SpareBank 1 Livsforsikring AS ingen fordringer på selskaper i konsernet annet enn det som følger av løpende forretningsmessige transaksjoner. SpareBank 1 Livsforsikring AS er en del av et finanskonsern, hvor konsernspiss SpareBank 1 Gruppen AS har overtatt enkelte administrative funksjoner. Alle konserninterne godtgjørelser er basert på selvkostprinsippet.

SpareBank 1 Livsforsikring AS eier foretningseiendommer gjennom følgende selskapet:

	Eierandel
Bygning 9 DA	99%
Tukthuskvartalet II DA	50%
Jernbanetorget 2 DA	1%
Storgt. 33 DA	89%
Benull AS	100%
Saturna AS	100%
Ramira AS	100%
Provita AS	100%
Ostara AS	100%
Ørn Eiendom AS	100%
Tordenskioldsgate 2 AS	100%
Storgaten 1 AS	100%
Brobekkeveien Eiendom AS	100%

SpareBank 1 Livsforsikring AS er eid med 100 % av SpareBank 1 Gruppen AS.

SpareBank 1 Gruppen AS har følgende eierstruktur:

	Eierandel
SpareBank 1 Nord-Norge	19,50 %
SpareBank 1 Midt-Norge	19,50 %
SpareBank 1 SR-Bank	19,50 %
Samarbeidende Sparebanker AS	19,50 %
Sparebanken Hedmark	12,00 %
Landsorganisasjonen i Norge og tilknyttede særforbund	10,00 %

SpareBank 1 Gruppen AS eier følgende selskaper:

	Eierandel
SpareBank 1 Livsforsikring AS	100 %
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	100 %
Bank 1 Oslo AS	100 %
ODIN Forvaltning AS	100 %
SpareBank 1 Medlemskort AS	100 %
Sparebankutvikling AS	100 %
SpareBank 1 Factoring	100 %
Sparebanken Factoring AS	100 %
Actor Fordringsforvaltning AS	90 %
Argo Securities AS	75 %
First Securities ASA	24,5 %
SpareBank 1 Utvikling DA	20 %

NOTE 26 – KAPITALDEKNING

KAPITALDEKNING

Livsforsikringselskapene har tilsvarende kapitaldekningsregler som banker og andre finansinstitusjoner. Kravet er 8 % ansvarlig kapital i forhold til en risikovektet balanse.

NOK 1 000	Vekt	Balanse 2008	Vektet balanse 2008
RISIKOVEKTEDE EIENDELER			
Staten, sentralbanker etc	0 %	1 209 878	-
Bankinnskudd kundemidler Investeringsvalgporteføljen	4 %	693 737	27 749
Statsforetak	10 %	799 221	79 922
Fondsandeler kundemidler Investeringsvalgporteføljen	20 %	3 347 311	669 462
Finansinstitusjoner	20 %	6 389 003	1 277 801
Finansinstitusjoner	50 %	200 926	100 463
Verdipapirer, utlån, øvrige fordringer, realkapital	100 %	8 440 939	8 440 939
Verdipapirer	150 %	56 958	85 437
Immaterielle eiendeler	-	78 291	-
Sum risikovektede eiendeler innenfor balansen	-	21 216 265	10 681 773
Eiendeler utenfor balansen			
Fradrag immaterielle eiendeler	-	-78 291	-
Derivater	-	1 506 294	3 013
Sum risikovektede eiendeler	-	22 644 268	10 684 786
Godkjent egenkapital	-	-	1 084 552
Fondsobligasjonslån	-	-	177 039
Fradrag for immaterielle eiendeler og reassuransavsetning	-	-	-81 330
Kjernekapital	-	-	1 180 261
Ansvarlig lånekapital	-	-	325 000
Fondsobligasjoner utover 15%	-	-	22 961
Fradrag i ansvarlig kapital	-	-	-4 000
Netto ansvarlig kapital	-	-	1 524 222
Kapitaldekning i %	-	-	14,27 %

SOLVENSARGIN

Solvensmargin er uttrykk for forholdet mellom ansvarlig kapital og relevante buffere i de forsikringsmessige avsetninger, målt opp mot selskapets forsikringsmessige forpliktelser.

NOK 1 000	2008
Minstekrav til solvensmargin	847 680
Solvensmargin kapital	1 631 081
herav	
Ansvarlig kapital	15 242 221
Halvparten av risikoutjevningfondet	20 721
Halvparten av tilleggsavsetningene	86 138
Solvensmargin i %	192,4 %

NOTE 27 – ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

NOK 1 000	Rentesats 31.12.08	Forfall	Innløsningsrett*	2008
LÅNEOPPTAK				
25.06.1999 - SpareBank 1 Gruppen AS	8,59%	evigvarende		30 000
21.09.1999 - SpareBank 1 Gruppen AS	8,59%	evigvarende		60 000
31.03.2000 - SpareBank 1 Gruppen AS	8,59%	evigvarende		25 000
27.03.2002 - SpareBank 1 Gruppen AS	8,59%	27.03.12	27.03.07	10 000
15.06.2006 - Obligasjonslån **	5,03%	15.06.16	15.06.11	200 000
15.06.2006 - Fondsobligasjonslån **	5,75%	evigvarende		200 000
Sum ansvarlig lånekapital				525 000

* Innløsning kan ikke gjennomføres uten myndighetenes godkjenning.

Renten reguleres etter følgende satser:

- SpareBank 1 Gruppen AS: Reguleres halvårlig på basis av NIBOR pluss 1,75 %-poeng
- Obligasjonslån av 15.06.2006: Reguleres kvartalsvis på basis av NIBOR pluss 0,45 %-poeng
- Fondobligasjonslån av 15.06.2006: Reguleres kvartalsvis på basis av NIBOR pluss 1,17 %-poeng

Selskapet har kostnadsført renter på 38,8 millioner kroner i 2008

** Norsk Tillitsmann ASA er tillitsmann for disse lånene.

Alle lånene er i norske kroner

NOTE 28 – KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSE

NOK 1 000	Premie- reserve	Tilleggs- avsetn.	Erstatnings- avsetn.	Premiefond/ innsk. fond	Andre tekniske avsetn.	Sum
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktelser 01.01.2008	13 239 217	549 165	1 099 038	241 255	56 587	15 185 262
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:						
- Netto resultatførte avsetninger	-215 705	-376 684	252 536	7 710	-8 864	-341 007
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-215 705	-376 684	252 536	7 710	-8 864	-341 007
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:						
- Overføring til/fra selskapet	-11 220	-204	-	-20 251	-	-31 675
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-11 220	-204	-	-20 251	-	-31 675
Sum kontraktfastsatte forsikringsforpliktelser 31.12.2008	13 012 292	172 277	1 351 574	228 714	47 723	14 812 580

NOTE 29 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSE MED INVESTERINGSVALG

NOK 1 000	Premie- reserve	Erstatnings- avsetn.	Premiefond/ innsk. fond	Sum
Sum forsikringsforpliktelser med investeringsvalg 01.01.2008	4 999 668	22 287	60 267	5 082 222
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:				
- Netto resultatført avsetning	-1 039 784	15 539	-	-1 024 245
- Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	878	-	-	878
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-1 038 906	15 539	-	-1 023 367
Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser:				
- Overføring til/fra selskapet	-	-	20 898	20 898
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	-	-	20 898	20 898
Sum forsikringsforpliktelser med investeringsvalg 31.12.2008	3 960 762	37 826	81 165	4 079 753

NOTE 30 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSE I LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Brutto premie- reserve	Tilleggs- avsetninger	Premie- og pensjonsreg. fond	Erstatnings- avsetninger	Sikkerhets- avsetninger
Individuell rente/pensjon	6 650 238	130 853	6 508	141 689	-
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	7 938	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	4 884 600	130 853	6 508	71 381	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	70 637	-	-	70 308	-
- Investeringsvalg	1 687 063	-	-	-	-
Individuell kapital	2 042 992	16 632	-	206 776	924
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	439 647	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988 om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	706 339	16 632	-	76 046	924
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	57	-	-	130 730	-
- Investeringsvalg	896 949	-	-	-	-
Kollektiv pensjon	7 890 887	24 791	303 371	196 839	-
- Ytelsesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg	3 444 106	22 387	206 905	82 188	-
- Fripoliser	2 858 166	2 405	-	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) uten investeringsvalg	171 251	-	-	-	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) med investeringsvalg	1 383 652	-	91 666	37 826	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	33 712	-	4 799	76 825	-
Gruppeliv	388 937	-	-	632 859	-
Ulykkesforsikring	-	-	-	211 237	46 800
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	211 237	46 800

NOTE 31 – ANDRE FORPLIKTELSER

NOK 1 000	2008
Leverandørgjeld	5 092
Skyldig forskuddstrekk	21 094
Gjeld til konsernselskaper	622
Avsatt til utbytte	-
Andre forpliktelser	13 722
Sum annen gjeld	40 530

NOTE 32 – OM PREMIER, AVSETNINGER OG OVERSKUDDSDDELING

PREMIEEKSEMPLER MED RISIKOBELØP KR 500.000 OG PENSJONSBELOP KR 50.000. ALDER 40 ÅR.
UFØRERENTE TIL 67 ÅR, LIVRENTE FRA 60 TIL 67 ÅR

	Premie mann	Premie kvinne
Månedlig risikopris død	73	37
Månedlig risikopris uførekapital	130	163
Månedlig risikopris uførerente	224	372
Månedlig risikopris ulykke	21	21
Engangspremie livrente	238 957	240 688

PREMIEEKSEMPLER PÅ GRUPPELIV, RISIKOBELØP KR. 100.000. ALDER 40 ÅR

	Premie mann	Premie kvinne
Personalgruppeliv		
Årlig risikopris død	78	47
Årlig risikopris uførhet	232	378
Foreningsgruppeliv		
Årlig risikopris død	154	92
Årlig risikopris uførhet	513	836

Premieeksempel på kollektiv pensjon ytelse

Pensjonsnivå 66% med fradrag for folketrygd beregnet med 75% G (70 256 kroner) i grunnpensjon.

Pensjonsalder 67 år, med følgende deknings:

Alderspensjon livsvarig

Ektefellepensjon 60% av alderspensjon livsvarig

Barnepensjon 50% av alderspensjon til 18 år

Uførepensjon lik alderspensjon og betalingsfritak

Alder 37 år mann og kvinne med lønn 350 000 kroner. Beregningen viser første års lineære premie og omkostninger for en nyttegnet avtale.

Omkostningene øker ikke proporsjonalt når antall medlemmer øker.

Grunnlagsrente 2,7%

	Premie mann	Premie kvinne
Personalgruppeliv		
Alderspensjon = 60 816	12 143	14 629
Ektefellepensjon = 36 490	3 829	1 053
Barnepensjon = 30 408	330	150
Uførepensjon = 60 816	4 624	6 891
Betalingsfritak	901	1 465
Sum	21 827	24 188
Sum premie (mann og kvinne)		46 015
Omkostninger		15 817
Totalpremie		61 832

Avsetning etter premietariff:

Avsetning etter premietariff innebærer at beregningene er utført med de samme forutsetninger som ligger til grunn for beregning av premien for den enkelte forsikringsavtale. Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets forpliktelse med fradrag for kontantverdien av framtidige premier. Rentesatsen som er benyttet ved beregningen er således gjeldende grunnlagsrente for kontrakten.

Den avsatte premiereserven inkluderer administrasjonsreserve. For kollektiv pensjonsforsikring er administrasjonsreserven pr 31.12.2008 kr 231 millioner.

IBNR og RBNS avsetninger:

For gruppeliv avsettes delvis ved bruk av modeller (personalgruppeliv, foreningsgruppeliv og grunnforsikringen) og delvis ved at det avsettes 30 % av ett års risikopremie for død. For uførhet avsettes delvis 100-200 % av ett års risikopremie, og delvis avsettes IBNR basert på erstatninger og RBNS.

For kollektiv pensjonsforsikring avsettes 90-100 % av ett års risikopremie.

For individualbransjene avsettes etter prinsippet for risikopremie som nevnt under gruppeliv for bransjer hvor det forekommer nyttegring.

For ulykkesprodukter er det avsatt med utgangspunkt i minstekravene til Kredittilsynet.

Satsen 30 % av ett års dødsrisikopremie er fastsatt ut fra antakelsen om at ca 30 % av dødsfallene i et år ikke har blitt meldt eller utbetalt før året etter. Satsene 100 % og 200 % av ett års risikopremie framkommer ved at det er hhv ett års og to års karens på utbetaling av uførepensjon/uførente og uførekapital.

IBNR/RBNS er ikke beregnet med diskonteringsrente.

OVERSKUDDSTILDELINGSPRINSIPPER OG AVSETNINGSREGLER

Produktgruppe	Forsikringsfond ekskl. erstatningsavs. og avs. for løpende uføre	Erstatningsavsetning IBNR og RBNS	Avsetning for løpende uføre	Overskuddstildeling
Ind. rente og pensjon	Avsetning etter premietariff	142 millioner kroner før reassuranse	Årlig beløp ganger utbetalingsperiode med periode maks 10 eller årlig beløp ganger livrente	Til kjøp av tilleggsdekninger, unntatt kontoprodukt: Tilføres konto
Ind. kapital	Avsetning etter premietariff	202 millioner kroner før reassuranse	Årlig beløp ganger utbetalingsperiode med periode maks 10	Akkumuleres på kontraktsnivå eller kjøp av tilleggsdekninger. Kontoprodukt: Tilføres konto
Kollektiv pensjon	Avsetning etter premietariff	159 millioner kroner fordelt på ektefelle, barn og uføre	I de første 4 årene: 10* ganger utbet. ytelse maksimert til livrenten* ganger utbet.ytelse etter 4 år: livrenten* ganger utbet. ytelse	Tilføres bedriftens premiefond og pensjonistenes overskuddsfond (for fripoliser oppskrives ytelsen)
Ulykke		216 millioner kroner før reassuranse		Uten rett til overskudd
Gruppeliv		633 millioner kroner fordelt på død og uføre		Uten rett til overskudd
Unit Link				Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon med investeringsvalg		38 millioner kroner for betalingsfritak		Avkastning tilfaller/belastes kunde

NOTE 33 – FORSIKRINGSTEKNISKE FORHOLD

Viktige forutsetninger og endringer i dem

- Grunnlagsrenten vurderes til enhver tid etter renten på langsiktige statsobligasjoner, og i tråd med forskrift til forsikringsvirksomhetsloven. Grunnlagsrenten er p.t. 2,75 % for nye livsforsikringskontrakter tegnet fra og med 01.01.2006. For nye kollektive pensjonsavtaler fra 01.01.2006 er grunnlagsrenten 2,70 %. For opptjente rettigheter i kollektiv pensjon er grunnlagsrenten 3 % med virkning fra hovedforfall i 2004. For nye individuelle livsforsikringskontrakter i perioden 1994-2005 er grunnlagsrenten 3 %. For øvrig er grunnlagsrenten 4 %.
- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i FNH, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet. Ny fellestariff K2005 med sikkerhetsmarginer som tar høyde for økt levealder er innført fra 2008 for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser utgått fra kollektiv.
- Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut i fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut i fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.
- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

Styring av risiko fra forsikringskontrakter

- Vurdering av forsikringsrisiko
Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.
- Kontroll av forsikringsrisiko
I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen.

Risikoresultatet 2008

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	(10,902)	131,118	(36,879)	-	36,863	120,200
Uførhet	85.711	(35.632)	1.747	-	72.645	124.471
Ulykke	-	-	-	19.185	-	19.185
Risikoresultat tekniske avsetninger	74.809	95.486	(35.131)	19.185	109.508	263.855

Tallene under viser samlet risikoresultat for 2008 ved en reduksjon i dødeligheten på hhv 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på hhv 10 prosent og 20 prosent.

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	74.530	105.938	(34.862)	19.185	132.677	297.468
20 prosent reduksjon i dødelighet	74.252	116.391	(34.592)	19.185	155.846	331.081
10 prosent økning i uførhet	71.257	86.941	(45.442)	19.185	94.023	225.964
20 prosent økning i uførhet	67.705	78.397	(55.753)	19.185	78.539	188.073

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder det enkelte produkt.

- Reassuranse
Selskapet har en reassuransestrategi som behandles årlig av styret. Strategien omhandler blant annet mål for selskapets reassuranseprogram og hvordan reassuranseprogrammet skal overvåkes.
- Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikt.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentatsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassurans

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reasurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassurans. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

- Tilstrekkelighetstest

I henhold til IFRS4 skal det utføres en tilstrekkelighetstest av reserven. Denne er utført etter samme prinsipp siden 2004. Beregningene tar utgangspunkt i de prognoser som ligger i selskapets finansmodell, der både aktiva- og passivasiden inngår. Denne går frem til og med 2015. Det er forutsatt at administrasjons- og risikoresultat blir som gjennomsnitt for perioden 2008-2015, og en finansavkastning på 5,5 %.

Fordi levealderen øker forventes alderspensjonsreserven å være for lav for individuell pensjon. I beregningene er det forutsatt at det mangler 2,6% av reserven og at dette fordeles over 20 år. Dette antas å være gjennomsnittlig antall gjenstående forsikringsår for alle deknninger under ett.

Tilstrekkelighetstesten viser at premiereserven er tilstrekkelig ut fra de forutsetninger som er lagt til grunn.

Forhold og betingelser i forsikringskontrakter

- Forsikringsrisiko

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet deknninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppeliv tilbys det dødsrisikoforsikringer.

Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

- Renterisiko

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 3,26 %. Alle nye kontrakter tilbys med grunnlagsrente 2,75 % for individuelle forsikringer og 2,70 % for kollektiv ytelsespensjon. Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien. Hvis dette ikke er tilstrekkelig tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler til tilleggsavsetningene fra overskuddet. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2008
Individuell kapitalforsikring	2,21 %
Individuell rente/pensjonsforsikring	3,48 %
Kollektiv pensjonsforsikring	3,32 %
Gruppelivsforsikring	0,00 %
Ulykkesforsikring	0,00 %
Samlet	3,26 %

- Overskuddsmodeller

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv pensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto og Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv, Kollektiv risikopensjon uten fripolise, Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente

- Tildeling av overskudd

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut i fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen. Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For ordninger utenfor lov om foretakspensjon tilføres overskuddet premiefondet.

- I produkter uten rett til overskudd eksponeres selskapet for kostnads- og forsikringsrisiko.

- Flytteretten, hvor oppgjørfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 millioner kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. Flyttegebyret er maksimert til 5000 kroner. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.

- Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer. Eksempelvis gjør flere endringer i pensjonslovene at mange kunder sier opp ytelsesordningen eller går over til innskuddsbasert ordning.
- Forfallsanalyse
Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling.

2008

NOK 1 000	Bokført verdi	0–5 år	5–10 år	10–15 år	15–20 år	>20 år
Utbetalinger (ikke diskontert)	-	3 775	3 537	2 733	2 592	19 804
Totale premiereserve, netto (diskontert)	12 471	-	-	-	-	-

Konsentrasjon av forsikringsrisiko

- Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppeforsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

NOK 1 000

2008

KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER

Innbetalte premier direkte forsikring	2 888 900
Utbetalte gjenforsikringer	-219 695
Utbetalte erstatninger og ytelser direkte forsikring	-2 588 271
Innbetalinger ved flytting	416 378
Utbetalinger ved flytting	-265 810
Utbetalinger til leverandører for varer og tjenester	-505 568
Utbetalinger til ansatte, arbeidsgiveravgift m.v.	-231 998
Utbetaling av renter	-48 457
Innbetalinger av renter	513 109
Netto innbetalinger eiendommer	16 531
Innbetalinger av utbytte	10 768
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-14 113
Innbetalinger på lån til kunder mv.	134
Netto innbetalinger fra datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	220 811
Netto inn/utbetalinger aksjer og andeler tilgjengelig for salg	650
Netto inn/utbetalinger verdipapirer til amortisert kost	-682 949
Netto inn/utbetalinger aksjer og andeler til virkelig verdi	-271 933
Netto inn/utbetalinger obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning til virkelig verdi	407 353
Netto inn/utbetalinger andre finansielle eiendeler til virkelig verdi	449 488
Utbetalinger ved kjøp investeringseiendommer	-6 972
Utbetalinger ved kjøp eierbenyttede eiendommer	-1 254
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.	-185 406
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-70 078
Innbetaling til aksjekapital og overkursfond	300 000
Innbetaling konsernbidrag	215 575
Utbetaling av utbytte	-380 000
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	135 575
Netto kontantstrøm for perioden	51 384
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	51 384
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	268 777
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	320 161
Resultat før skattekostnad	-1 038 950
Periodens betalte skatt	-
Verdiendring anleggsmidler	-2 534
Ordinære avskrivninger	18 404
Nedskrivninger	416 741
Andre ikke-kontantposter	-1 844 961
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	35 308
Tidsavgrensningsposter klassifisert som investerings eller finansieringsaktiviteter	2 617 173
Endring i andre tidsavgrensningsposter	-215 294
Netto kontantstrøm fra årets operasjonelle aktiviteter	-14 113

Revisjonsberetning



Kontrollkomitéens uttalelse til årsoppgjøret for 2008

Kontrollkomitéen har utført det verv som pålegges den etter lov og forskrift, samt instruks fastsatt av representantskapet.

Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets forslag til årsoppgjør for 2008 og revisors beretning.

Med henvisning til revisors beretning anbefaler kontrollkomitéen at det fremlagte årsoppgjør for SpareBank 1 Livsforsikring AS fastsettes som årsoppgjør for 2008.

Oslo 26. mars 2009

Dag Nafstad
Dag Nafstad
KONTROLLKOMITÉENS LEDER

Knut Ro
Knut Ro

Ivar Fjærtøft
Ivar Fjærtøft

Rolf Røkke
Rolf Røkke

Odd Broshaug
Odd Broshaug

